



národní
úložiště
šedé
literatury

Vývoj ekonomiky České republiky - v 1. čtvrtletí 2015

Dubská, Drahomíra; Kamenický, Jiří; Kučera, Lukáš
2015

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-374504>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 04.05.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

VÝVOJ EKONOMIKY ČESKÉ REPUBLIKY V 1. ČTVRTLETÍ 2015

Vícetématické informace

Praha, 22. 6. 2015

Kód publikace: 320193-15

Č. j.: 1117 / 2015 - 01

Pořadové číslo v roce: 1

Zpracoval: Odbor Kancelář předsedkyně, Oddělení svodných analýz

Ředitel odboru: Egor Sidorov, Ph.D.

Autorský tým: Ing. Drahomíra Dubská, CSc., Bc. Jiří Kamenický, Ing. Lukáš Kučera

Kontaktní osoba: Egor Sidorov, Ph.D., email: egor.sidorov@czso.cz, tel: 2 7405 2014

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10 | tel.: 274 051 111 | www.czso.cz
Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 648, 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz
Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz
Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz
Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10 | tel.: 274 052 673, 274 054 223
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10 | tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice | tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň | tel.: 377 612 108, 377 612 249
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Sportovní 28, 360 01 Karlovy Vary | tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem | tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1 | tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3 | tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservishk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice | tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava | tel.: 567 109 062, 567 109 080
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno | tel.: 542 528 115, 542 528 105
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc | tel.: 585 731 516, 585 731 509
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava | tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín | tel.: 577 004 931, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Obsah

Obsah	3
1. Shrnutí	4
2. Souhrnná výkonnost	5
3. Výkonnost odvětví	8
4. Vnější ekonomické vztahy	12
5. Ceny	14
6. Trh práce	17
7. Měnové podmínky	19
8. Státní rozpočet	21

Kapitoly zpracovali:

Drahomíra Dubská	Shrnutí (kap. 1), kap. 4, kap. 7
Jiří Kamenický	Shrnutí (kap. 1), kap. 3, kap. 8
Lukáš Kučera	Shrnutí (kap. 1), kap. 2, kap. 5, kap. 6

1. Shrnutí

- Silný růst ekonomiky v 1. čtvrtletí 2015 v meziročním srovnání, kdy HDP¹ stoupl o 4,2 %, zažila Česká republika naposledy v roce 2007 během nejdelší konjunktury ve své novodobé historii. Mezikvartální nárůst HDP, který dosáhl 3,1 %, by dokonce rekordní. Navýšení výkonnosti české ekonomiky, meziroční i mezičtvrtletní, se průměru celé EU i eurozóny vymykalo. Také v žebříčku členských zemí bylo mimořádné. V meziročním srovnání HDP stoupl stejným tempem jen v Rumunsku, mezikvartálně byl tuzemský růst vůbec nejvyšší.
- Výjimečně silný růst HDP však byl ovlivněn ve vysoké míře dvěma faktory: jednak nízkou srovnávací základnou vyvolanou nerovnoměrným výběrem spotřebních daní z tabákových výrobků (ovlivňující především tempo mezičtvrtletní), ale také mimořádně silným navyšováním zásob. Kdyby se zásoby vyvíjely stejně jako v 1. čtvrtletí 2014, bylo by letošní meziroční tempo růstu české ekonomiky pouze poloviční.
- Zvýšení HDP o 4,2 % meziročně bylo ovlivněno pozitivně všemi složkami domácí poptávky, nejvíce však právě růstem zásob, které k němu přispěly +2,2 pb². Výdaje na konečnou spotřebu domácností se podílely na růstu +1,4 pb., výdaje vládních institucí +0,3 pb. Příspěvek investic do fixního kapitálu zůstal sice pozitivní (+0,8 pb.), ale pod úroveň posledního čtvrtletí i celého roku 2014. Výsledek zahraničního obchodu působil naopak směrem ke snižování tempa růstu HDP (-0,5 pb.), a to především vlivem silných importů. Struktura příspěvků dokládá, že tuzemská poptávka byla robustní, přitom nižší vliv vládních výdajů lze hodnotit v podmínkách výrazného ekonomického růstu - s ohledem na výsledné saldo hospodaření vládních institucí – obecně spíše pozitivně.
- Podle vývoje hrubé přidané hodnoty – která není zkreslena výše uvedeným asymetrickým výběrem daní z tabákových produktů – stoupla výkonnost české ekonomiky (+3,8 %) druhým nejrychlejším meziročním tempem v EU, mezikvartální dynamika (+1,6 %) byla vůbec nejsilnější. Proti stejnému období roku 2014 přidal k celkovému růstu hrubé přidané hodnoty nejvíce zpracovatelský průmysl a také služby celkem (shodně po +1,8 pb.), z nich pak nejvíce uskupení zahrnující obchod, dopravu, ubytování a pohostinství (+0,6 pb.), dále pak veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče (+0,4 pb.) a činnosti v oblasti nemovitostí (+0,3 pb.). Zemědělství, lesnictví a rybářství, a stejně tak stavebnictví, přidaly shodně +0,1 pb.
- Nabídkovou stranu ekonomiky posílil i vývoj maloobchodních tržeb (bez motoristického segmentu), jejichž růst akceleroval na meziročních 6,4 % (proti +3,5 % v posledním čtvrtletí 2014), z toho tržby u čerpacích stanic o desetinu. Dynamika maloobchodních tržeb byla pátá nejvyšší v EU. V ostatních službách mimo finanční sektor tempo růstu prudce zrychlilo na meziroční 3,0 %, což bylo nejvíce od konce roku 2007.
- Pro vnější vztahy byl typický nejvyšší přebytek běžného účtu platební bilance ze všech prvních čtvrtletí od roku 1993, ale i rekordní deficit na účtu finančním. Ten však byl bez problémů financován přebytkem běžného a kapitálového účtu. Příliv přímých zahraničních investic nedosáhl úrovně 1. čtvrtletí 2014, samotné reinvestované zisky byly ale relativně vysoké (27 mld. korun). Podíl „neunijních“ trhů na exportech z ČR klesl o 1,2 pb. na 15,4 %.
- Úhmná cenová hladina v ekonomice byla meziročně vyšší o 1,2 %. Ceny pro spotřebitele prakticky stagnovaly (+0,1 %). Na rozdíl od většiny zemí EU se ČR s nulovou změnou HICP v 1. čtvrtletí 2015 deflaci vyhnula.
- Příznivé podmínky v ekonomice ovlivnily i trh práce. Počet zaměstnaných osob v pojetí národních účtů vzrostl meziročně o 1,1 %, nejrychleji od posledního čtvrtletí 2008. Obecná míra nezaměstnanosti osob ve věku 15-74 let činila v 1. čtvrtletí 5,8 %, v EU 9,8 %. Nabídka volných pracovních míst odpovídala fázi hospodářského cyklu – koncem března 2015 bylo k dispozici 76,1 tis. volných pracovních pozic, tj. téměř dvakrát více než před rokem. Přetrvával však relativně střídmý růst nominálních mezd (+2,2 % meziročně), přírůstek reálné mzdy byl vlivem nízké inflace prakticky totožný (+2,1 %).
- Zásoba peněz (M2) v ekonomice se zvýšila méně než nominální HDP (+4,6 % oproti +5,1 %). Její růst byl tažen dynamikou domácích úvěrů, především institucím centrální vlády. Ožilo i úvěrování firem (+5,5 % meziročně po +0,9 % ve stejném období 2014). Cizí zdroje financování se tak postupně připojují ke zdrojům vlastním, plynoucím z nakumulovaných firemních zisků. Rostly úvěry na bydlení (+6,9 % meziročně), po čtyřech letech poklesů si lidé začali více půjčovat i od stavebních spořitelén.
- Státní finance skončily v závěru března přebytkem příjmů nad výdaji rozpočtu ve výši 19,9 mld. korun. I když daňové příjmy byly o 6,3 % nižší než před rokem (bez sociálního pojistného dokonce o 12,6 %), stouply celkové výdaje státního rozpočtu o 5 %, především vlivem silných investic - kapitálové výdaje vzrostly meziročně o téměř třetinu (+30,5 %).

¹ Pokud není uvedeno jinak, jsou data o HDP a jeho složkách vyjádřena reálně a v očištění o sezónní a kalendářní vlivy.

² Příspěvky ke změně HDP bez vyloučení dovozu pro konečné užití.



2. Souhrnná výkonnost

Ekonomika na počátku roku 2015 zrychlila

Ekonomika České republiky pokračovala v 1. čtvrtletí 2015 v růstu, na tempa ze závěru roku 2014 ovšem nenavázala a zrychlila³. V meziročním srovnání se její výkon zvýšil již pošesté, v mezikvartálním dokonce poosmé. Plyne to z dynamiky hrubého domácího produktu (HDP), ale také z tempa růstu hrubé přidané hodnoty.

Vyšší tempa růstu HDP oproti hrubé přidané hodnotě v 1. čtvrtletí 2015, meziročně i mezikvartálně, v režii nerovnoměrného výběru spotřebních daní z tabákových výrobků

Z hlediska HDP vzrostla ekonomika v meziročním srovnání o 4,2 % a mezikvartálně o 3,1 %, podle hrubé přidané hodnoty ale „jen“ o 3,8 %, respektive o 1,6 %. Za touto mimořádně velkou disproporcí stál především nerovnoměrný výběr spotřebních daní z tabákových výrobků. V úhrnu za celý rok 2014 – následkem předzásobením těchto produktů na sklonku roku předchozího – se výběr spotřebních daní z tabákových výrobků snížil. V 1. čtvrtletí 2015, vlivem nízké srovnávací základny, jejich výběr ale již stoupl. Vzhledem k tomu, že do HDP jsou tyto daně započítávány a do hrubé přidané hodnoty nikoliv, v úhrnu za celý rok 2014 se výkon ekonomiky navýšil více podle hrubé přidané hodnoty. V 1. čtvrtletí 2015 však došlo k opaku, růst ekonomiky byl silnější podle HDP.

Růst českého hospodářství v 1. čtvrtletí 2015 byl v historických kontextech vysoký, ...

Historické kontexty dokládají, že počátek roku 2015 zastihl tuzemskou ekonomiku ve velmi dobré kondici. Vyšší meziroční tempo růstu HDP, než jaké bylo patrné v 1. čtvrtletí, bylo možné vysledovat naposledy v roce 2007, v případě hrubé přidané hodnoty v roce 2008. Obdobné platilo i pro mezičtvrtletní dynamiku hrubé přidané hodnoty (2008), nikoliv ale pro mezičtvrtletní růst HDP. Tak vysoké tempo růstu HDP – jaké bylo vykázano v 1. čtvrtletí letošního roku (+3,1 % mezikvartálně) – nemělo v historii ČR obdoby, je třeba ale dodat, že právě tento údaj byl nízkou srovnávací základnou související s nerovnoměrným výběrem spotřebních daní zatížen nejvíce.

... byl výjimečný ale také při srovnání s aktuálními výsledky za země Evropské unie

Růst ekonomiky ČR v 1. čtvrtletí 2015 byl výjimečný i v porovnání se zeměmi Evropské unie, přitom neobvykle vysoké přírůstky si Česko připisovalo nejen z pohledu rozkolísaného HDP, ale také z pohledu reprezentativnější hrubé přidané hodnoty. V meziročním srovnání stoupla rychleji než v ČR (+3,8 %) podle dostupných údajů jen v Rumunsku (+4,5 %), v mezičtvrtletním (+1,6 %) nikde. Ve třech největších ekonomikách EU – v Německu, Velké Británii a Francii – hrubá přidaná hodnota narostla (meziročně i mezikvartálně), proti výsledkům za ČR bylo zlepšení výkonnosti těchto ekonomik ale nevýrazné.

Vrchol konjunktury již překonán

Česká ekonomika vrchol konjunktury z 3. čtvrtletí 2008 už překonala, a to jak podle výše HDP, tak podle hrubé přidané hodnoty. HDP byl na začátku roku 2015 proti tomuto kvartálu vyšší o 2,8 %, hrubá přidaná hodnota o 2,9 %.

Na růstu HDP v 1. čtvrtletí 2015 o 4,2 % meziročně se podílely především zásoby. Nebýt jejich vlivu, růst HDP by byl zhruba poloviční. Platilo to v pojetí klasickém, ...

K růstu HDP v 1. čtvrtletí 2015 o 4,2 % meziročně přispěly pozitivně všechny významné složky domácí poptávky⁴. Výdaje na konečnou spotřebu domácností působily ve směru růstu už posedmé (+1,4 pb.), výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí dokonce podesáté (+0,3 pb.). Přetrvávala i vyšší poptávka po investicích (+0,8 pb.). Na rozdíl od předchozího čtvrtletí se na růstu podílely také zásoby. Jejich nárůst byl mohutný, a logicky tedy i příspěvek (+2,2 pb.). Co se týče výsledku zahraničního obchodu, v reálném vyjádření byl meziročně slabší – stejně jako tomu bylo po většinu roku 2014 – a růst ekonomiky tak brzdil. Přispěl -0,5 pb.

... ale také v pojetí modifikovaném, tedy po vyloučení dovozu určeného pro konečné užití

Pokud z celkového objemu dovozu zboží a služeb do ČR vyloučíme dovoz určený pro konečné užití, pak jsou příspěvky jednotlivých složek poptávky k růstu HDP odlišné. Výdaje domácností a investice – které jsou dovozně velmi náročné – se na meziročním růstu HDP v 1. čtvrtletí 2015 v tomto modifikovaném pojetí podílely pouze +0,8 pb., respektive +0,3 pb. Výdaje vládních institucí přidaly +0,2 pb. Příspěvek ze strany zásob – vzhledem k tomu, že byly navyšovány především z domácích zdrojů – se téměř nezměnil a byl hlavním faktorem růstu i v tomto modifikovaném pojetí (+2,1 pb.). Rozdíl mezi vývozem a dovozem, který ovšem nezahrnuje dovoz určený pro konečné užití, k růstu ekonomiky přispěl +0,8 pb.

³ Reálně, očištěno od sezónnosti a vlivu nestejných počtu pracovních dní - pokud není uvedeno jinak.

⁴ Příspěvky ke změně HDP bez vyloučení dovozu pro konečné užití.

Výdaje na konečnou spotřebu domácností stouply v 1. čtvrtletí 2015 o 3,0 % meziročně. Vysoký přírůstek byl odrazem dále se zvyšujících příjmů, ...

Nadále narůstající příjmy domácností – na které poukazují reálně se zvyšující mzdy v podnikatelské i v nepodnikatelské sféře (+2,0 %, respektive +2,8 % meziročně), ale také stoupající počty zaměstnaných osob (dle národních účtů +1,1 %) – se promítaly do rostoucích výdajů na konečnou spotřebu i v 1. čtvrtletí 2015. Zvýšily se o rovná 3 %, nejvíce od posledního čtvrtletí 2008.

To, jak jsou domácnosti schopné vydávat prostředky na běžné nákupy zboží a služeb, je dáno zejména jejich příjmy. Důležitá je ale také ochota utrácet. A ta je ovlivňována především náladami. V nich se zrcadlí zkušenosti spotřebitelů s aktuální situací na trhu práce, očekávání ohledně budoucnosti, ale také například to, jakým způsobem vyhodnocují informace přicházející z médií.

... ale také zlepšujících se nálad

Jak plyne z indikátoru důvěry spotřebitelů, na přelomu roku 2014 a 2015 nálady vystoupaly až na úroveň srovnatelnou s počátkem roku 2007, a přestože se v únoru začaly pozvolna snižovat, v meziročním srovnání setrvaly vyšší i nadále. I nálady tedy ovlivňovaly spotřebu pozitivně.

Vyšší výdaje především na předměty dlouhodobé spotřeby

Ze struktury výdajů na konečnou spotřebu domácností podle trvanlivosti⁵ je zřejmé, že v 1. čtvrtletí 2015 stouply především výdaje na předměty dlouhodobé spotřeby (+9,2 % meziročně). Výrazně méně se již ale zvýšily nákupy předmětů krátkodobé spotřeby (+3,2 %) a střednědobé spotřeby (+2,8 %). Výdaje na služby vzrostly jen o 1,2 %.

Výdaje vládních institucí rostou v meziročním srovnání i nadále, jejich růstové efekty nicméně oslabily

Výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí se po výstředním nárůstu v posledním čtvrtletí 2014 (+4,2 % meziročně) vrátily k dynamice střednější. Stouply o 1,5 %, v rámci posledních deseti čtvrtletí – kdy kontinuálně rostly – spíše podprůměrně. Pokud tento vývoj přetrvá, a přitom ekonomika poroste i nadále tempy srovnatelnými s přírůstkem z roku 2014 a počátku roku 2015, pak ho lze považovat spíše za příznivý. Plynou z něho totiž menší nároky na potřebu externího financování, a tedy i růst vládního dluhu.

Vysoký nárůst zisků nefinančních podniků, ke kterému došlo v roce 2014, se do vyšší dynamiky investic v 1. čtvrtletí 2015 nepromítl

Investice, tedy tvorba hrubého fixního kapitálu, se v 1. čtvrtletí 2015 zvýšily meziročně již popáté, mezikvartálně dokonce posedmé. Velikost jejich přírůstku se ale zmenšila – v meziročním srovnání stouply o 3,2 % (ve 4. čtvrtletí 2014 o 4,3 %), mezičtvrtletně o 0,2 % (ve 4. čtvrtletí 2014 o 1,2 %). Investiční potenciál, který vyplynul z mimořádně vysokých zisků nefinančních podniků v loňském roce, tak nebyl vyčerpán. „Volné prostředky“ mohou být zužitkovány ve čtvrtletích nadcházejících.

Středem zájmu především dopravní prostředky a zařízení, ale také stavby

Z věcného členění investic je patrné, že v 1. čtvrtletí se zvýšila především poptávka po dopravních prostředcích a zařízeních (+12,1 % meziročně, bez sezónního očištění). Přírůstek investic do ICT, strojů a zařízení po velmi pěkném výsledku za celý rok 2014 (+6,8 %) oslabil (+0,9 %), do produktů duševního vlastnictví se investovalo dokonce méně (v roce 2014 +3,3 %, v 1. čtvrtletí 2015 -1,6 %). Pokračující intenzivní výstavba inženýrských děl financovaných z veřejných peněz se nadále příznivě promítala v přírůstcích investic do budov a staveb (+4,5 %). Investice do staveb pro bydlení, které v úhrnu za tři roky 2011-2013 klesly o 9,1 % a v roce 2014 pouze stagnovaly, již v 1. čtvrtletí 2015 – patrně i díky trvajícimu růstu příjmů domácností – stouply (+3,0 %).

Hodnota zásob na skladech stoupla během 1. čtvrtletí 2015 o 20,6 mld. korun nominálně. Jednalo se o nejsilnější „naskladňování“ od konce roku 2008

Klíčovým faktorem růstu české ekonomiky na počátku letošního roku byly zásoby. Zatímco během prvních tří měsíců roku 2014 hodnota zásob na skladech klesla nominálně o 2,8 mld. korun, v 1. čtvrtletí 2015 došlo k opaku – o 20,6 mld. korun stoupla. Jestliže se obdobný nárůst v dalších čtvrtletích již opakovat nebude, což je vzhledem k jeho mimořádnému rozměru pravděpodobné, kladný příspěvek k růstu ekonomiky ze strany zásob oslabí, a pokud jej nebude „suplovat“ jiná složka poptávky, pak oslabí také vlastní hospodářský růst.

Předstih meziročního tempa růstu dovozu zboží a služeb oproti vývozu trval již čtyři čtvrtletí

Jestliže se zlepšující ekonomický vývoj v zemích platícím eurem, zejména ale v Německu, přenášel do rostoucí poptávky po tuzemském zboží a službách i v 1. čtvrtletí 2015 (vývoz narostl meziročně o 7,7 % reálně), pro hospodářský vývoj v tuzemsku a s ním spjatou poptávku po produktech pocházejících ze zahraničí to platilo „dvojnásob“ (dovoz stoupl reálně o 9,0 %). Síla tuzemské poptávky pramenící především z rostoucí spotřeby domácností a investic, ale také zvyšujících se nároků

⁵ V tzv. domácím pojetí, které uvažuje výdaje rezidentů a nerezidentů na území ČR.



zpracovatelského průmyslu na vstupy, byla neoddiskutovatelná. Předstih tempa růstu dovozu oproti vývozu trval již čtyři čtvrtletí.

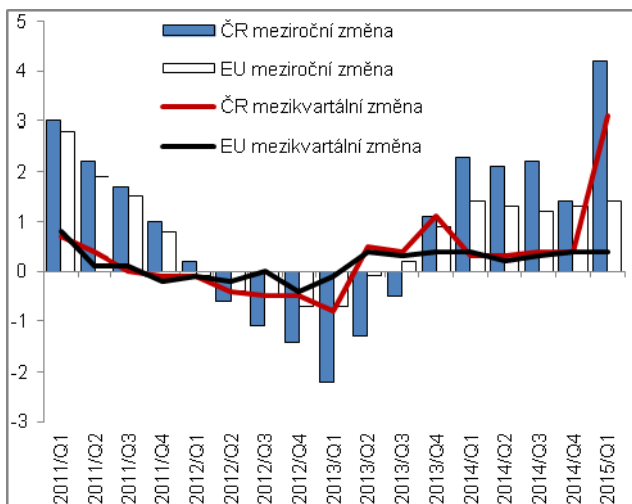
Přebytek zahraničního obchodu se zbožím v nominálním vyjádření se meziročně zlepšil, v případě obchodu se službami došlo k opaku

Přebytek zahraničního obchodu se zbožím v pojetí národních účtů vystoupal v 1. čtvrtletí 2015 na 72,0 mld. korun nominálně (meziročně +2,0 mld. korun), avšak převaha vývozu služeb nad jejich dovozem se zmenšila na 15,6 mld. korun (-2,3 mld. korun). Zatímco tak bilance zahraničního obchodu ve zboží narostla již po šestnácté za sebou, přebytek zahraničního obchodu se službami se popáté zmenšil.

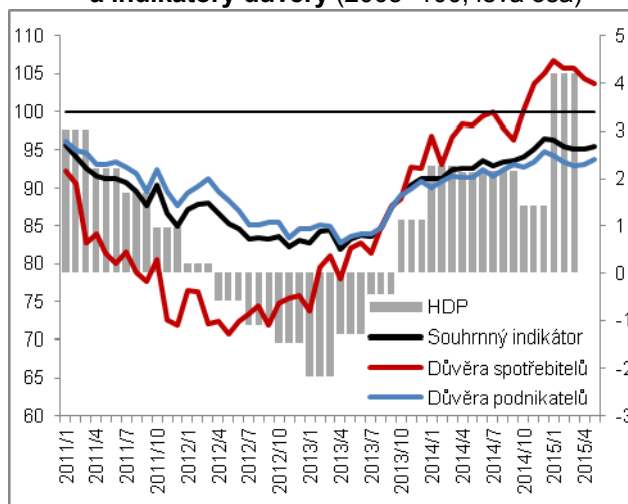
Meziroční růst ekonomiky v 1. čtvrtletí byl rozložen mezi široké spektrum odvětví. Přispěl k němu pozitivně zpracovatelský průmysl, jednotlivé segmenty služeb, stavebnictví, ale také sluk odvětví zahrnující zemědělství, lesnictví a rybnářství

Přestože se na růstu hrubé přidané hodnoty v 1. čtvrtletí 2015 o 3,8 % meziročně podílel především zpracovatelský průmysl (+1,8 pb.), stejně jako tomu bylo v každém jednotlivém čtvrtletí roku 2014, přispěly k němu pozitivně i další odvětví ekonomiky. Zemědělství, lesnictví a rybnářství společně přispěly +0,1 pb., stejně tak stavebnictví. Soubor odvětví zahrnující obchod, dopravu, ubytování a pohostinství přidal +0,6 pb., odvětví s převahou veřejného sektoru (CZ-NACE O-Q) +0,4 pb. a činnosti v oblasti nemovitostí +0,3 pb. Zbývající odvětví spadající do terciárního sektoru se na růstu ekonomiky podílely +0,5 pb. Pozitivem bylo také to, že soubor „nezpracovatelských průmyslových odvětví“ – to znamená energetiky, těžby a dobývání, zásobování vodou – se již vymanol z dlouhotrvajícího poklesu. K růstu ekonomiky sice nic nepřidal, její růst ale ani nebrzdil.

Graf č. 1 HDP (stálé ceny, očištěno od sezónnosti a vlivu počtu pracovních dní, v %)

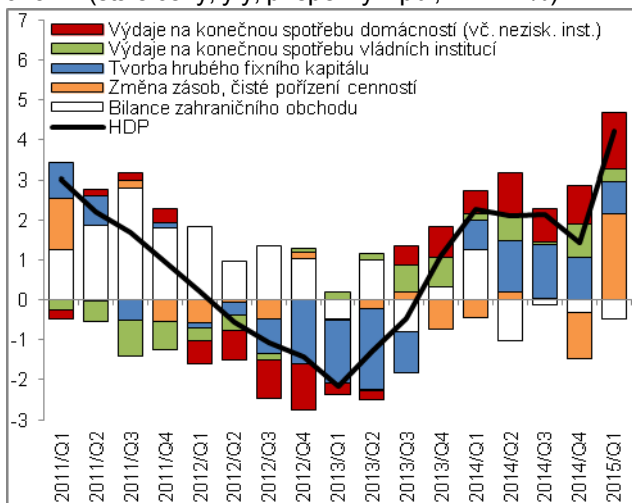


Graf č. 2 HDP (stálé ceny, očištěno od sezónnosti a vlivu počtu pracovních dní, y/y v %, pravá osa) a indikátory důvěry (2005=100, levá osa)



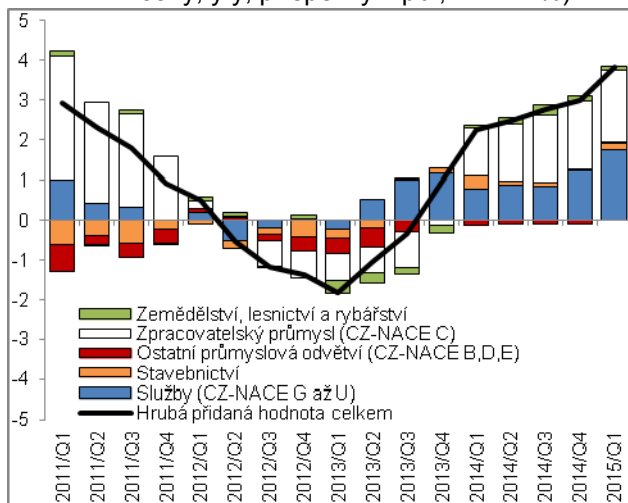
Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Graf č. 3 Příspěvky výdajových složek ke změně HDP* (stálé ceny, y/y, příspěvky v pb., HDP v %)



*příspěvky ke změně HDP bez vyloučení dovozu pro konečné užití

Graf č. 4 Příspěvky odvětví ke změně HPH (stálé ceny, y/y, příspěvky v pb., HPH v %)



Zdroj: ČSÚ

3. Výkonnost odvětví

Dynamika HPH zrychlila na nejvyšší úroveň od vrcholu konjunktury

V 1. čtvrtletí výkony odvětví plně navázaly na růstové tendence z roku 2014. Souhrnná sezónně očištěná výše hrubé přidané hodnoty (HPH) pokračovala v nepřetržitém růstu započatém ve 4. čtvrtletí 2013 (v meziročním vyjádření), resp. již ve 2. čtvrtletí 2013 (v mezičtvrtletním pojetí). Dynamika HPH zřetelně zrychlovala, na počátku roku byla mezičtvrtletně vyšší o 1,6 %, meziročně dokonce 3,8 %. V obou případech šlo o nejvyšší tempa od vrcholu konjunktury (první polovina roku 2008).

Růst HPH se postupně přelil prakticky do všech odvětví, na růstu se obdobnou měrou podílely zpracovatelský průmysl i veškeré služby

O meziroční růst přidané hodnoty se téměř z poloviny zasloužil silně exportně orientovaný zpracovatelský průmysl, jehož HPH ve srovnání s celou ekonomikou meziročně posílala téměř dvojnásobným tempem. Na rozdíl od krátkého období ekonomického oživení (v letech 2010-2011) však letos kladně přispěla také všechna další významná odvětví (vč. např. i energetiky). Zatímco růst přidané hodnoty podpořený i stabilním oživením nových zakázek (v průmyslu i stavebnictví) byl loni po většinu roku doprovázen jen velmi mírným růstem zaměstnanosti (v pojetí národních účtů: ve zpracovatelském průmyslu +0,5 %, v celé ekonomice +0,4 %), na počátku roku 2015 se tvorba nových pracovních míst značně zrychlila, když zejména počet zaměstnanců v celé ekonomice meziročně vzrostl o silných 1,8 % (nejvíce od konce roku 2008). Na rozdíl od roku 2014 růst počtu zaměstnanců převýšil dynamiku růstu nezaměstnaných pracovních míst (což bývá pro ekonomiku ČR typické spíše v obdobích konjunktury), jakož i celkovou odpracovanou dobu.

Po plíživém růstu po většinu loňského roku se v 1. čtvrtletí významně zvýšil počet obsazených i volných pracovních míst

Přidaná hodnota v odvětví zemědělství, lesnictví a rybnářství meziročně vyšší již páté čtvrtletí v řadě, stavebnictví pomáhají veřejné zakázky na dopravní stavby, obchodu pak vysoká důvěra spotřebitelů

Vedle zpracovatelského průmyslu navázalo v 1.čtvrtletí na úspěšný loňský rok i odvětví zemědělství, lesnictví a rybnářství, což se odrazilo i mírném růstu počtu pracovníků (zejména mimo zaměstnanecský segment). Skromnějšími tempy, avšak již sedm čtvrtletí v řadě, meziročně posiluje HPH ve stavebnictví, kterému pomáhá růst veřejných zakázek i v souvislosti s dočerpáváním prostředků z fondů EU. Díky své váze i postupně sílící dynamice (+3,2 %) přispělo k růstu přidané hodnoty v celé ekonomice z terciární sféry nejvíce odvětví obchod, doprava, ubytování a pohostinství, které těžilo z pozitivních nálad spotřebitelů i růstu příjezdů domácích i zahraničních hostů. K udržení loňských růstových temp HPH ve veřejných službách (2-3 %) přispělo i zvýšení platů na konci předchozího roku. Na silný rok 2014 letos navázaly i profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti (s více než 3% růstem HPH i zaměstnanosti) vlivem sílící poptávky po agenturních pracovnících, ale i oživením některých specializovaných činností (architektonické a inženýrské činnosti). Přidaná hodnota v dlouhodobě úspěšném finančním sektoru po loňském ojedinělém poklesu (-3 %) v 1. čtvrtletí opět posílila a proti počátku roku 2008 byla (při obdobné zaměstnanosti) reálně bezmála o polovinu vyšší. Sílící nákladové tlaky si zde však vybraly svou daň na počtu pracovníků, který klesá již osm čtvrtletí v řadě.

Průmysl, jehož produkce již na sklonku loňského roku překonala předkrizovou úroveň, si i v 1. čtvrtletí udržel vysoká loňská růstová tempa

Výkon průmyslu⁶ (měřený indexem průmyslové produkce v reálném vyjádření) pokračoval v intencích celého předchozího roku, v 1. čtvrtletí meziročně přidal 4,5 %. Za růstem stálo oživení zahraniční poptávky, zpočátku zejména po dopravních prostředcích, které se postupně přeneslo nejen přímými subdodavatelskými vztahy i na většinu ostatních zpracovatelských oborů.

Po několika letech oživení i ve většině menších průmyslových oborech, naopak pokračující dlouhodobý útlum těžebních aktivit

Meziročně vyšší produkce tak letos dosáhly i některé menší (a často i dlouhodobě útlumové) obory. Šlo např. oděvnictví (+5 %, nejlepší výsledek od konce roku 2008), kožedělný průmysl (který dlouhodobého růstového rekordu dosáhl již v posledním čtvrtletí 2014), ale i papírenský průmysl (+11,2 %), jenž při dvouciferném růstu domácích i zahraničních zakázek v 1. čtvrtletí 2015 docílil nejvyšší dynamiky produkce v nepřerušené desetileté řadě. Naopak v mírných poklesech z loňského roku i letos setrvává dřevařský průmysl, podobně jako tiskárnictví, ve stagnaci pokračoval jinak dlouhodobě úspěšný farmaceutický průmysl a na úrovni loňské produkce zůstali také výrobci textilií. Mimo zpracovatelský segment pokračoval v dlouhodobých poklesech těžební průmysl (meziročně -9 %, proti počátku roku 2008 o celou více než čtvrtinu), především vlivem vleklé redukce těžby černého uhlí.

⁶ Zahrnující odvětví dle CZ-NACE: B (Těžba a dobývání), C (Zpracovatelský průmysl), D (Energetika)



Výroba dopravních prostředků přispěla k meziročnímu růstu celého průmyslu téměř třetinou, společně s nejbližšími návaznými obory více než polovinou

Dvě třetiny zpracovatelských oborů předkrizovou úroveň produkce zatím nepřekonal

Dynamika váhově významnějších zahraničních zakázek s přechodem na vyšší loňskou základnu postupně slábla, přesto byla hodnota zakázek v 1. čtvrtletí téměř o desetinu vyšší, v automobilovém průmyslu o 15 %

ČR patří dlouhodobě k zemím s nejvyšší dynamikou růstu průmyslové produkce v EU, především zásluhou odvětví vyrábějící investiční produkty, opačně působí obory zaměřené na výroby dlouhodobé spotřeby (jejich produkce byla v ČR za posledních sedm let o více než čtvrtinu nižší)

Stavební produkce se meziročně reálně zvyšovala již páté čtvrtletí v řadě, odvětví těžilo z vysoké zásoby zakázek z loňského roku

Celková zásoba zakázek v 1. čtvrtletí rostla jen díky objednávkám od veřejného sektoru

K meziročně vyšší produkci v celém průmyslu v 1. čtvrtletí zhruba z třetiny přispěly výroba motorových vozidel spolu s ostatními dopravními prostředky, desetinu shodně přidaly i jednotlivé subdodavatelské obory – gumárenství (vč. plastikářství) i výroba elektrických zařízení. Podstatný byl (navzdory relativně skromnému růstu) i příspěvek váhavě významných odvětví energetiky a strojírenství. Stablními, ale nižšími tempy se zvyšovala produkce i hutnictví a slévárenství, lepším výsledkům ale bránil nižší objem zakázek, především z tuzemska (v meziročním vyjádření již druhé čtvrtletí v řadě). Naopak v potravinářství dynamika růstu produkce zrychlovala (na 5,4 % v 1. čtvrtletí 2015) a reálně téměř dosáhla úrovně z počátku roku 2008. Tuto úroveň však dosud překonala jen třetina průmyslových oborů. Šlo zejména o výrobu dopravních prostředků (o 45 %) i navazující odvětví, dále o farmacii, ale také převážně investičně zaměřené obory - výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů, resp. opravy a instalace strojů. Předkrizovou úroveň produkce nepřesáhly (vedle těžby) především některá menší zpracovatelská odvětví (výroba nápojů, textilní, oděvní, kožedělný průmysl, tiskárenství, dřevařství, nábytkářství), z významnějších oborů pak průmysl skla, keramiky, porcelánu a stavebních hmot (o čtvrtinu), hutnictví a slévárenství (o šestinu), energetika (desetinu) či chemický průmysl.

Dobré vyhlídky průmyslu dokládá přetrvávající silná meziroční dynamika zahraničních zakázek i stabilní mírně pozitivní důvěra podnikatelů v odvětví (sald indikátorů důvěry v květnu 2015 se sice nacházela pod úrovní přelomu let 2010 a 2011, byla však setrvalá již 16 měsíců v řadě). Více než 40 % podniků v 1. čtvrtletí neočekávalo žádné bariéry omezující produkci (před rokem 29 %). Hodnota nových zakázek byla i přes silnější loňskou základnu stále znatelně meziročně vyšší (+8 %), u tuzemských, ale i v zahraničních zakázek se zásoba práce navyšovala nejvíce u výroby dopravních prostředků (automobily, kolejová vozidla). Z významnějších odvětví klesla poptávka jen v hutnictví a slévárenství a též v chemickém průmyslu. Rostoucí zahraniční i domácí poptávka se promítají i do silících temp růstu počtu zaměstnanců, které v 1. čtvrtletí na rozdíl od předchozích let již převýšily dynamiku růstu jejich průměrných mezd.

Průmysl v ČR svými růstovými tempy dlouhodobě převyšuje země eurozóny i celou EU. Dynamiku průmyslové produkce ČR v 1. čtvrtletí (+4,4 % meziročně) předčily ze zemí EU28 jen ostatní konvergující střeoevropské ekonomiky (např. Slovensko i Polsko: 5,5 %) a rychle se zotavující Irsko (+23,8 %). Úroveň produkce z počátku roku 2008 průmysl dosud překonal ve třetině zemí EU, nejvíce v Irsku (o třetinu), Rumunsku (+28 %) a Polsku (+22 %). V ČR, Rakousku a Německu se nacházel prakticky na této úrovni. V celé EU byl nižší o téměř 8 %, především vinou jihoevropských zemí (v Itálii, Řecku i Španělsku se nacházel zhruba o čtvrtinu pod touto úrovní), ale i Francie (-13 %) či skandinávských států. Zatímco v ČR táhly průmysl v posledních sedmi letech především investičně zaměřená odvětví (+22 %), popř. obory zacílené na výrobu meziproduktů (+3 %), celé EU (resp. i eurozóně) naopak obory produkující převážně zboží krátkodobé spotřeby (+2 %).

V převážně pozitivních tendencích pokračovalo i stavebnictví. Stavební produkce se meziročně reálně zvyšovala již páté čtvrtletí v řadě (v 1. čtvrtletí o 7,7 %). Podobně jako v předchozím roce se i letos dařilo oběma hlavním oborům, jak pozemnímu (+5,6 %), tak i váhově slabšímu inženýrskému stavitelství (+15,4 %), které těžilo především z vysoké zásoby loňských zakázek⁷. Stavebnictví pomohla i mírnější zima (produkce v celém odvětví proti 4. čtvrtletí 2014 vzrostla o 6,4 %), byť v posledních letech se podobné výkyvy počasí vyskytují častěji. Navzdory nedávnému oživení však zůstávají výkony odvětví hluboko pod úrovní vrcholu konjunktury (1. čtvrtletí 2008), inženýrském stavitelství o šestinu, pozemním stavitelství o více než čtvrtinu.

Ačkoliv hodnota nových zakázek v pozemním stavitelství (u podniků s 50 a více zaměstnanci) proti velmi nízkému základu z počátku loňského roku meziročně o čtvrtinu vzrostla, v celém stavebnictví nové zakázky mírně poklesly (na 35,7 mld. korun - třetí nejnižší hodnotu za poslední decenium). Hodnota všech dosud nerealizovaných zakázek v 1. čtvrtletí byla stále o 2 % vyšší, avšak pouze zásluhou objednávek od veřejného sektoru (+7%), soukromá poptávka, jakož i zásoba práce ze zahraničí meziročně oslabily. Souhrnné saldo důvěry podnikatelů ve stavebnictví bylo v květnu 2015 nejvýše od počátku roku 2009, proti květnu 2014 se výrazně

⁷ Hodnota uzavřených zakázek v inženýrském stavitelství v roce 2014 (117 mld. korun) byla nejvyšší po roce 2008

snížila negativní krátkodobá očekávání u poptávky i stavební činnosti, podíl podniků očekávajících růst počtu zaměstnanců se zvýšil z 13 % na 23 % (s lepším očekáváním u větších stavebních podniků). Nedostatečnou poptávku přesto považovalo za bariéru vyšší produkce 60 % podniků (v celé EU 38 %), před rokem dokonce 80 %. Více než šest let trvajícím pokles počtu zaměstnanců i všech pracovníků ve stavebnictví nebyl dosud přerušen ani na počátku roku 2015. Zohledníme-li však i pravděpodobný nárůst počtu agenturních pracovníků, lze předpokládat, že celkový počet pracovních míst ve stavebnictví již nalezl své dno.

Oživení trhu y byty probíhá zatím jen pozvolně

Trh s byty byl v 1. čtvrtletí ovlivněn rostoucí kupní silou i převažujícím pozitivním naladěním domácností, zlepšujícím se trhem práce, historickými nízkými úrokovými sazbami hypoték, ale i přetrvávajícím vysokým počtem volných bytů postavených v době konjunktury. Počet zahájených bytů (5,1 tis.) poklesl na nejnižší hodnotu od poloviny 90. let⁸, nejvíce bytů se tradičně stavělo v Praze a jejím bezprostředním okolí. Počet dokončených bytů vlivem oživení u bytových domů (+25 %), meziročně vzrostl o 4,5 %, přesto šlo o třetí nejnižší hodnotu za poslední dekádu.

Tržby ve službách zrychlily dynamiku (při současném poklesu cen), meziročně rostly nejvíce za posledních sedm let

Služby představovaly jednu z oblastí ekonomiky, kde se současné ekonomické oživení projevilo se zpožděním. Jedním z důvodů byla vnitřní diferencovanost tohoto sektoru. Tržby ve vybraných službách⁹ zaznamenaly ještě v posledním loňském čtvrtletí mírný reálný meziroční pokles (-0,7 %). V 1. čtvrtletí 2015 však meziroční tempo tržeb prudce zrychlilo (na 3 %), nejrychlejším tempem od konce roku 2007. Do dynamiky tržeb v 1. čtvrtletí promluvily i cenové vlivy, když podniky meziročně stržily v reálném vyjádření více než v běžných cenách (+2,4 %) a to zásluhou recentního vývoje v letecké dopravě či skladování, ale i v telekomunikacích (kde je pokles cen dlouhodobějším jevem). Pokles cen při současném růstu je ve službách poměrně neobvyklý jev, na přelomu roku 2014 a 2015 byl způsoben především dopady prudkého poklesu cen ropy na světových trzích na českou ekonomiku.

V administrativních a podpůrných činnostech se dařilo všem dílčím oborům vyjma činnosti cestovních kanceláří, jejichž tržby byly meziročně slabší již deset čtvrtletí v řadě

Dařilo se zejména oborům, jejichž tržby rostou dlouhodobě, a většinou již přesáhly „předkrizovou úroveň“. Nejvyšší růst byl v 1. čtvrtletí patrný v administrativních a podpůrných činnostech (6 %), jejichž tržby táhly tradičně pracovní agentury (+17 %, nepřetržitý růst po dvacet čtvrtletí v řadě). O téměř 6 % stržily meziročně více i informační a komunikační činnosti, i zde se dařilo prakticky všem dílčím aktivitám. Významný obrat letos zaznamenaly profesní, vědecké a technické činnosti, kde tržby vzrostly (+4,1 %) poprvé po jedenácti čtvrtletích (s nejvyšší růstovou dynamikou od konce roku 2007). Zasloužil se o tom především prudký růst u architektonických a inženýrských činností (+9,4 %), související s oživením ve stavebnictví. Mírnějšími tempy již čtyři čtvrtletí pokračoval růst v reklamních činnostech, proti předkrizové úrovni však jejich tržby o více než čtvrtinu oslabily (u průzkumu trhu a veřejného mínění naopak s obdobnou dynamikou vzrostly). Již téměř pět let rostou tržby u poskytovatelů ubytování (v 1. čtvrtletí o 4,6 %), skromnějším tempem i ve stravování a pohostinství (1,7 %). Zatímco tržby v ubytování již dosáhly reálné úrovně vrcholu konjunktury, ve stravování a pohostinství za touto úrovní stále o šestinu zaostávaly. V dopravě a skladování dynamika tržeb zpomalila na 0,9 % vlivem velmi vysoké loňské základny, která se projevila především ve skladování (proti 1. čtvrtletí 2013 zde však tržby posílily o téměř 7 %). Tržby v letecké dopravě, po příznivějších výsledcích z druhé poloviny loňského roku, letos opět meziročně ubraly (-3 %), za posledních sedm let oslabily o třetinu. V dlouhodobých, byť mírnějších poklesech, pokračovaly i tržby v činnostech v oblasti nemovitostí.

Pozitivní obrat u architektonických a inženýrských činností vlivem oživení stavebnictví

Mírnějšími tempy pokračoval i růst v odvětví dopravy a skladování, za poslední dva roky zde nejvíce posílily tržby v pozemní a potrubní dopravě

Maloobchodní tržby (bez motoristického segmentu) vzrostly meziročně nejvíce za posledních sedm let, proti úrovni z vrcholu konjunktury (1q. 2008) byly již o 6 % vyšší, naplno se tak projevilo výrazné zlepšení nálad spotřebitelů, signalizované již na sklonku roku 2013

Obnovení růstu ekonomiky pozvolna následované postupným zlepšením situace na trhu práce (s dopadem do vyšších disponibilních příjmů domácností) se promítlo do indikátoru spotřebitelské důvěry, který se na počátku roku nacházel nejvýše od března 2007. Podobně na tom byly i maloobchodní tržby (CZ-NACE 47), jejichž meziroční růst na počátku roku akceleroval na 6,4 % (v posledním čtvrtletí 2014 činil 3,5 %). Šlo o nejvyšší hodnotu od 3. čtvrtletí roku 2007 a zároveň o pátou nejvyšší hodnotu z EU (vyšší dynamiky však dosáhlo např. Polsko či Maďarsko). Ještě významnější oživení proběhlo v samotném motoristickém segmentu (CZ-NACE 45), kde obchodníci stržili za dva roky reálně o téměř třetinu více.

⁸ Za první čtyři měsíce roku 2014 se však počet zahájených bytů v ČR meziročně již zvýšil o 7 % (bez významných rozdílů mezi rodinnými a bytovými domy)

⁹ Nezahrnují odvětví obchodu, peněžnictví a pojišťovnictví, vědy a výzkumu a také veřejných služeb



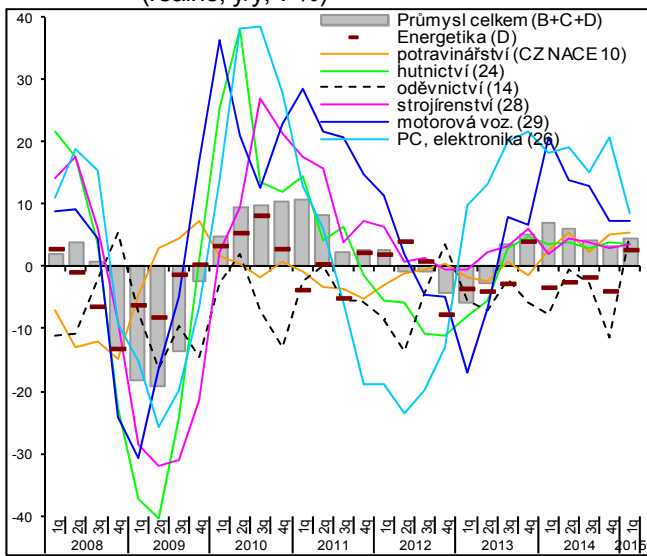
Vyšší tržby za nepotravinářské zboží ve specializovaných prodejnách ve všech hlavních sortimentních skupin - vyjma oděvů a obuvi

„Nemotoristický“ segment maloobchodu již tradičně táhl váhově nejvýznamnější prodej nepotravinářského zboží (+7,1 %), kde pokles cen dlouhodobě pomáhal hlavně prodejm počítačových a komunikačních zařízení (+21,4 %), v menší míře nábytku, elektrospotřebičů a elektroniky (kde obchodníci stržili reálně o desetinu více). Tržby se ale zvyšovaly v drtivé většině ostatních specializovaných prodejen, vyjma obchodů s oděvy, obuví a koženým zbožím.

Růst tržeb za potravinářské zboží v ČR¹⁰ byl v 1.čtvrtletí třetí nejvyšší z celé EU (po Polsku a Rumunsku), v případě prodeje PHM čtvrtý nejvyšší, ze sousedních států rostly srovnatelným tempem pouze v Rakousku

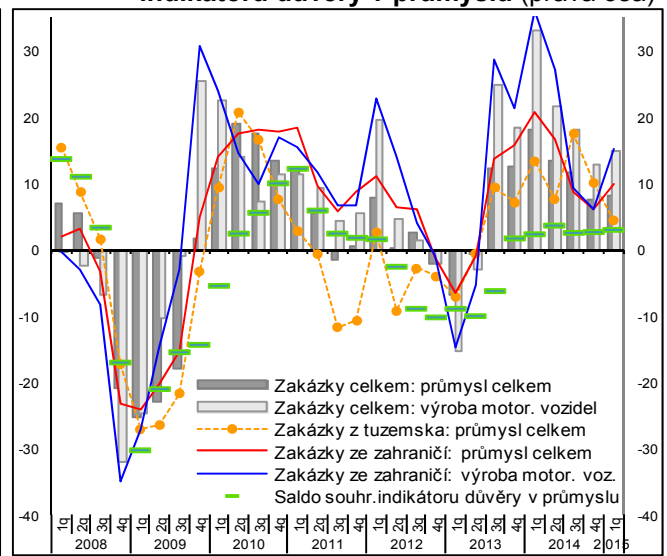
Růst tržeb za potravinářské zboží byl i přes „skromnější“ dynamiku (4,2 %) také nejvyšší v „pokrizovém“ období (a podobně jako za celý rok 2014 zároveň také vyšší než v EU). Na rozdíl od předchozích let s touto dynamikou tržeb stačili držet krok i prodejci potravin ve specializovaných prodejnách (+3,2 %). Tržby čerpacích stanic od loňského prosince akcelerovaly, meziročně byly v 1. čtvrtletí o desetinu vyšší, když vyšší poptávku (vč. tranzitní dopravy) kromě mírnější zimy stimuloval zejména velmi příznivý cenový vývoj PHM.

Graf č. 5 **Produkce v průmyslu a vybraných zpracovatelských odvětví (reálně, y/y, v %)**



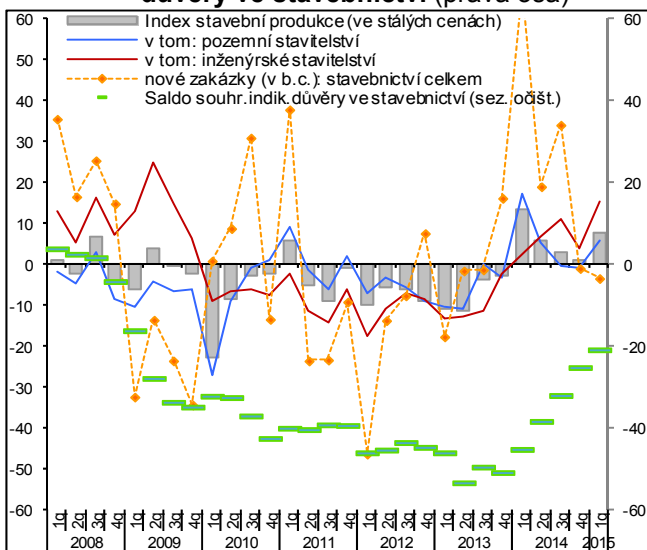
* očištěný údaj o počet pracovních a kalendářních dní

Graf č. 6 **Nové zakázky v automobilovém průmyslu, v průmyslu celkem (b.c., y/y, v %) a saldo indikátoru důvěry v průmyslu (pravá osa)**



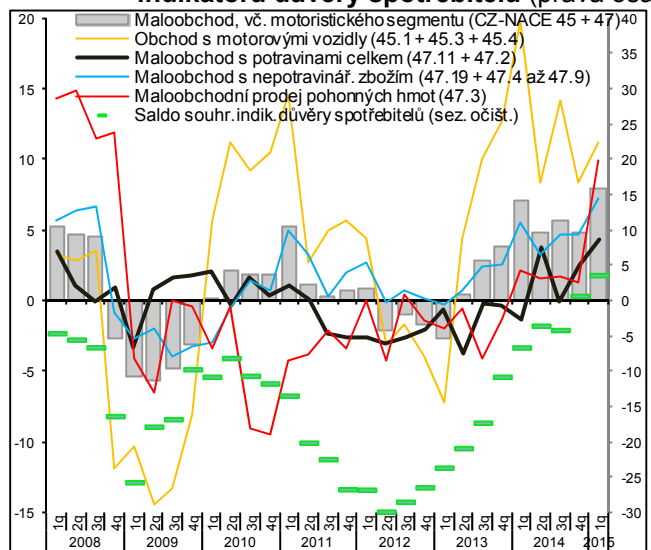
Zdroj: ČSÚ

Graf č. 7 **Stavební produkce, hodnota nových zakázek (y/y, v %) a saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví (pravá osa)**



* očištěný údaj o počet pracovních a kalendářních dní

Graf č. 8 **Tržby v maloobchodě vč. motoristického segmentu (reálně, y/y v %) saldo indikátoru důvěry spotřebitelů (pravá osa)**



Zdroj: ČSÚ

¹⁰ Očištěný o počet pracovních dní

4. Vnější ekonomické vztahy

Příznivé výsledky vnějších ekonomických vztahů ČR se projeví vysokým přebytkem na běžném účtu platební bilance...

... a rekordní byl i přebytek na kapitálovém účtu, který spolu s přebytkem běžného účtu stačil financovat deficit účtu finančního

Výsledek zahraničního obchodu byl zhruba stejný jako v 1. čtvrtletí 2014; tradičně negativně působil odliv dividend, pozitivně pak „mzdové saldo“ ve vztahu k zahraničí

Přímé zahraniční investice do ČR zklamaly,...

... větší odliv peněz než jejich příliv byl patrný u portfoliových investic a zejména u ostatních investic

Export zboží podle dat v národním pojetí stoupl meziročně o 7,9 %, tj. méně než před rokem (+17,9 %); nadprůměrně rostly tradiční vývozní produkty (auta, kovodělné

Překonávání rekordů v pozitivních výsledcích vnějších ekonomických vztahů ČR měřených prostřednictvím toků peněz na běžném účtu platební bilance pokračovalo i v 1. čtvrtletí 2015. První čtvrtletí sice vykazují v ČR přebytky pravidelně od roku 2005 - vlivem skutečnosti, že odliv výnosů (dividend) způsobující deficity bývá v prvních třech měsících roku zpravidla nižší. Přebytek na běžném účtu v 1. čtvrtletí 2015 byl však dosud největší - dosáhl 91,5 mld. korun, což představovalo 8,8 % nominálního HDP na čtvrtletní bázi a 0,8 % anualizovaně.

Historicky nejvyšší bylo i kladné saldo na kapitálovém účtu ve výši 30,6 mld. korun. Jeho přebytky jsou patrné od roku 2004. Finanční účet však skončil vůbec nejhlubším deficitem v historii prvních čtvrtletí, když odliv peněz ze země v podobě zahraničních aktiv českých subjektů (113,5 mld.) výrazně převýšil jejich příliv (16,6 mld. korun). Nakonec však úhrnný přebytek běžného a kapitálového účtu ve výši 122,1 mld. převyšující vysoce deficitní účet finanční (-96,8 mld.) způsobil, že vnější rovnováha ČR zůstala velmi příznivá. Čisté chyby a opomenutí byly v platební bilanci vyčísleny na 25,3 mld. korun.

Zahraniční obchod se zbožím a službami - ve výsledku zhruba stejném jako byl přebytek v 1. čtvrtletí 2014, tj. +96,7 mld. oproti +97,8 mld. korun - měl spolu s převahou příjmů nad výdaji také u druhotných důchodů zásluhu na dosaženém vysokém přebytku běžného účtu platební bilance ČR. Příjmy převážily nad výdaji významně v případě telekomunikačních služeb, o 7 mld., stavebních prací o 2,6 mld., v dopravě o 2,4 mld. a cestovním ruchu o 4,6 mld. korun. Naopak v pojišťovacích službách ČR více peněz do zahraničí vydala než přijala (o 3,1 mld. korun).

Co naopak přebytkový běžný účet snižovalo, byl čistý odliv dividend (-51,1 mld. korun). „Mzdové saldo“ ukázalo opětovné převýšení příjmů z práce rezidentů v zahraničí (10,4 mld.) nad výdaji za práci cizinců v ČR (4,3 mld. korun). Spolu s výsledky ostatních položek prvotních důchodů byly prvotní důchody na běžném účtu deficitní ve výši 19,1 mld. korun.

Nepříznivý čtvrtletní výsledek na finančním účtu platební bilance ovlivnily pohyby v přímých investicích. Tentokrát sice nebyl vztah mezi objemem přímých investic ČR v zahraničí na jedné straně (10,4 mld.) a zahraničních investic v tuzemsku na straně druhé (25,6 mld. korun) vychýlen výrazně v neprospěch českých investic v cizině. Netypických změn ale doznaly přímé investice do ČR - zahraniční vlastníci sice svůj kapitál stahovali do domovských zemí (-12,7 mld.), ale posílili výrazně i zisky ponechané v ČR k dalším investicím (+27 mld. korun). Také podstatně více než dřív úvěrovali své tuzemské dceřiné společnosti (+11,3 mld. korun). V porovnání s prvními čtvrtletími předchozích tří let tak byl efekt přímých zahraničních investic do ČR co do výsledku nejslabší.

Naopak české přímé investice v zahraničí byly co do kapitálových vstupů i reinvestovaných zisků zhruba vyvážené, v úvěrech jejich zahraničním dceřiným společnostem převážily splátky.

Finanční účet zhoršily i portfoliové investice, neboť čistý odliv peněz ze země (43 mld.) byl větší než jejich čistý příliv (29,2 mld. korun). Neplatilo to však pro samotné dluhopisy - nerezidenti jich nakoupili v tuzemsku v čistém za 29 mld., rezidenti pak v zahraničí v úhrnu za 20,3 mld. korun.

Největší dopad na hluboký deficit finančního účtu měly toky ostatních investic. Jejich prostřednictvím odešlo ze země 60,8 mld. korun, a to jak v aktivech tuzemských subjektů (32,3 mld. v čistém), tak i v operacích nerezidentů, kteří v čistém své peníze z ČR stahovali (-28,5 mld. korun).

Zahraniční obchod se zbožím nebyl tentokrát hlavní příčinou zlepšení vnější nerovnováhy. Zatímco v 1. čtvrtletí 2014 při výrazném růstu celkového exportu zboží z ČR (+17,9 % nominálně, v národním pojetí) bylo 16 ze 40 skupin produktové klasifikace nad tímto průměrem a export automobilů byl meziročně výš o téměř třetinu, tj. +31,5 %, za letošní první tři měsíce tempo vývozu zesláblo.



výrobky a počítače); klesl export léků a chemických látek

Nad letošním průměrným tempem vývozu celkem (+7,9 % meziročně ovlivněných i vysokou předchozí základnou) byl export jen 11 produktových skupin. Zesílil opět hlavně vývoz co do hodnoty největších položek, jako automobily (+12 % na 203 mld.), PC a elektronika (+14,2 % na 79 mld.) a kovodělné výrobky (+8,6 % na 54 mld. korun). Z dalších významných položek, s hodnotou exportu nad 10 mld. korun v 1. čtvrtletí 2015, stoupl tempem vyšším než celkový export z ČR také vývoz výrobků z papíru, ostatních dopravních prostředků a výrobků ostatního zpracovatelského průmyslu.

Meziročně klesl export dřeva, uhlí a rud, což lze pokládat za jev spíše pozitivní, protože jde o komodity minimálně finalizované. Vyvezlo se však i méně farmaceutických výrobků, chemických látek anebo kovového šrotu.

Dovoz rostl rychleji než vývoz; jen nepatrné meziroční zlepšení obchodní bilance lze přičíst vysokým dovozům vyvolaným výraznou tuzemskou poptávkou

Sílu tuzemského oživení dokládá pokračující silnější tempo dovozů do ČR (+8,2 %) ve srovnání s tempem exportů (+7,9 %). Nadprůměrným tempem rostl meziročně v 1. čtvrtletí 2015 import ryb, nápojů a tabáku, oděvů, kůží, proutěných a korkových výrobků, z velkých položek pak základních kovů, kovodělných výrobků, PC a elektroniky, elektrických zařízení. Dovoz aut a dílů se dostal přesně na stomiliardovou hranici (ve stejném období 2014 dosahoval 88 mld. korun).

Obchodní bilance¹¹ v národním pojetí ve výši 58,3 mld. korun se meziročně zlepšila jen velmi mírně (o 2,7 mld. korun). O rok předtím, v 1. čtvrtletí 2014, činilo meziroční zlepšení bilance komodit 19,9 mld. korun. Nynější slabší nárůst přebytku v obchodech se zbožím lze přičíst silnému oživení české ekonomiky a jeho nárokům na dovozy.

Výrazný pokles podílu Ruské federace na exportech z ČR v 1. čtvrtletí 2015 při meziročním propadu vývozu do tohoto teritoria o 37 %

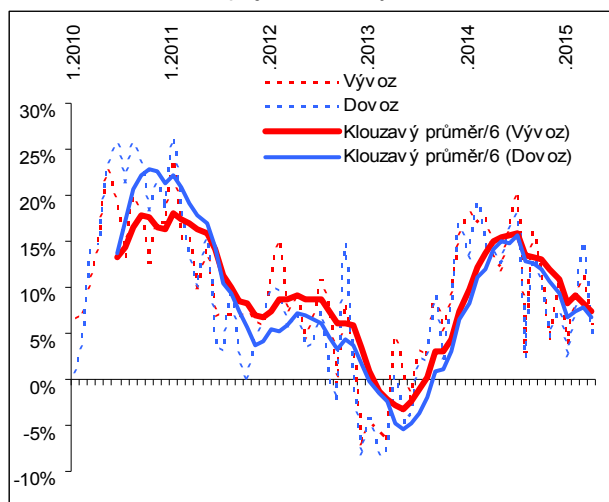
Sankce v obchodech s Ruskou federací zřejmě přispěly v 1. čtvrtletí 2015 k meziročnímu snížení exportu z ČR o více než třetinu (-37,2 %), v hodnotě pak o 9,2 mld. korun - klesl tím i podíl Ruské federace na exportech z ČR ze 3,2 % na pouhých 1,9 % (za celý rok 2013 ještě činil 3,7 %).

S výjimkou Rakouska, kam vývoz z ČR rovněž poklesl (-1,8 %), rostly vývozy do zemí největších obchodních partnerů nadprůměrně. Podíl Německa stoupl v 1. čtvrtletí meziročně o 0,2 pb. na 32,9 % úhrnu exportů z ČR a dosáhl 276 mld. korun. Své místo za zeměmi sousedícími s ČR si jako další nejdůležitější exportní destinace upevnilo Spojené království - silný meziroční přírůstek (+14 %) zvýšil český export do této ostrovní země na 45 mld. korun. To posílilo její podíl na celkových exportech z ČR z 5 % na 5,3 %.

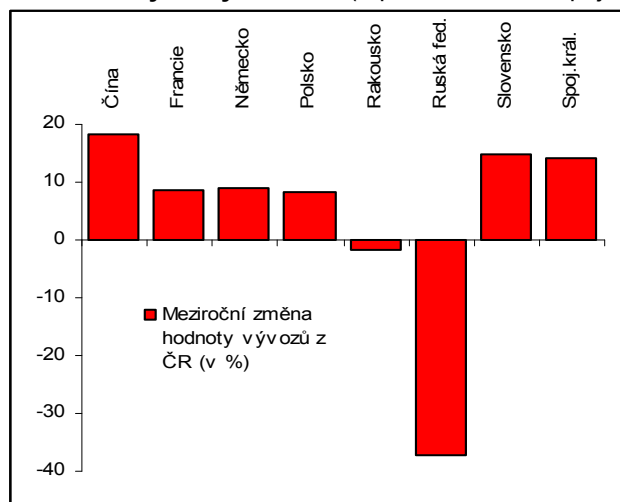
Diverzifikace exportu na neevropské trhy se zastavila, jejich podíl meziročně klesl o 1,2 pb. na 15,4 %

Proporce exportů do EU 28 a vývozů mimo unii se zvětšila ve prospěch podílu exportu do EU - ten v 1. čtvrtletí výrazně stoupl (o 1,2 pb. na 84,5 % při meziročním přírůstku o 61,3 mld. korun). Deklarovaná větší diverzifikace českých vývozů na neevropské trhy se tak přestala naplňovat. Při mírném ožívání evropské ekonomiky je však tato skutečnost pro české firmy volbou pragmatickou.

Graf č. 9 Celkový vývoz a dovoz zboží (y/y v %, národní pojetí; z běžných cen FOB/ CIF)



Graf č. 10 Meziroční změna hodnoty vývozu do vybraných zemí (1q2015, v %, nár. pojetí)



Zdroj: ČSÚ, vlastní propočty

¹¹ Bilance zboží podle CZ-CPA v národním pojetí. Vývoz v cenách FOB, dovoz v cenách CIF.

5. Ceny

Celková cenová hladina v ekonomice stoupla v 1. čtvrtletí 2015 v meziročním srovnání o 1,2 %

Celková cenová hladina v ekonomice se v 1. čtvrtletí 2015 podle implicitního deflátoru HDP¹² zvýšila v meziročním srovnání o 1,2 %. Stoupla méně než ve čtvrtletí předchozím (+1,8 %), a to i přesto, že ceny pro domácnosti podle deflátoru vydajů na konečnou spotřebu přešly z poklesu o 0,3 % do stagnace a růst cen zboží a služeb vstupujících do spotřeby vládních institucí nepatrně zrychlil. Příčinou menšího přírůstku celkové cenové hladiny byl slabší růst cen investic do fixního kapitálu a zásob, především ale nižší – přestože stále kladné – směnné relace v zahraničním obchodě se zbožím a službami (zatímco v posledním čtvrtletí 2014 se zlepšily o 1,0 %, v 1. kvartále 2015 už pouze o 0,5 %).

Meziroční růst spotřebitelských cen nejnižší od 3. čtvrtletí 2009, tj. za posledního pět a půl roku

Míra inflace opět zpomalila. V 1. čtvrtletí 2015 narostly ceny pro spotřebitele v meziročním srovnání pouze o 0,1 %, přitom ještě ve 3. a 4. čtvrtletí roku předchozího stouply o 0,6 %, respektive o 0,5 %. Slabý růst cen byl důsledkem pokračujícího nepříznivého cenového vývoje v eurozóně, který do české ekonomiky prolínal skrze ceny dovozu. Nedotýkal se jen vybraného zboží či služby, ale působil plošně na velkou část spotřebního koše. Na nízkém růstu cen se ovšem podepsaly i jiné, zřetelnější faktory. Jednalo se především o prudký propad ceny ropy na světovém trhu, který se promítnul do nižších cen pohonných hmot, ale také o dobrou loňskou úrodu zemědělských plodin, která stlačila ceny některých druhů potravin. Nepříznivě se v cenách pro spotřebitele, konkrétně v cenách vydajů na zdraví, promítlo i zrušení regulačního poplatku za ošetření v ambulanci a regulačního poplatku za recept (vstoupilo v platnost 1. 1. 2015).

V deflaci devatenáct zemí EU včetně Německa, Francie a Itálie. Déle než rok se s ní potýká Řecko, Bulharsko a Slovensko

Podle meziroční změny harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP) byla míra inflace v ČR v 1. čtvrtletí 2015 nulová, stejně jako v Portugalsku a v Dánsku. Ze všech osmadvaceti členských zemí ceny pro spotřebitele stouply pouze v šesti, vyšší než půl procentní růst si připsalo ale jen Rakousko, Malta a Švédsko. Zbývající část Evropské unie, tedy devatenáct zemí, byla v deflaci, některé z nich se přitom s klesajícími cenami potýkaly dlouhodobě (Řecko dva roky, Bulharsko rok a tři čtvrtě, Slovensko rok a čtvrt). Do deflace sklouzly v 1. kvartále 2015 i tři ze čtyř největších ekonomik EU (Německo, Francie a Itálie), spolu s nimi ale i celá eurozóna a také celá osmadvacítka (shodně -0,3 %). Efekty nízkých cen ropy, jak je patrné, byly značné.

Pokles cen pohonných hmot v ČR nadprůměrný

Ze všech zemí Evropské unie se ceny pohonných hmot v 1. čtvrtletí 2015 nejrazantněji snížily, jak plyne z meziroční změny HICP, v Bulharsku (-19,7 %) a v pobaltských republikách (Litva -18,2 %, Lotyšsko -16,8 %, Estonsko -16,1 %). Velmi málo se propad cen ropy naopak projevil v cenách pohonných hmot na Maltě (-3,8 %), v Rumunsku (-7,6 %) a ve Švédsku (-8,4 %). Čeští spotřebitelé se mohli těšit ze zlevnění nadprůměrného (-14,4 %), a to nejen z hlediska pozice v žebříčku zemí EU (10. místo), ale i v porovnání s poklesem těchto cen za EU jako celek (-13,1 %).

Levněji než před rokem, tj. v 1. čtvrtletí 2014, se nakupovaly všechny hlavní druhy potravin: maso; mléko, sýry, vejce; pekárenské výrobky a obiloviny; zelenina; ovoce

Na potravinách ušetřili tuzemští spotřebitelé, pokud srovnáme ceny potravin v 1. čtvrtletí 2015 s cenami ve stejném kvartálu roku předchozího, 1,8 %. Levněji mohli nakoupit všechny hlavní druhy potravin. Ceny masa byly nižší 0,4 %, mléka, sýrů a vajec o 1,1 %, pekárenských výrobků a obilovin o 0,3 %. Zelenina meziročně zlevnila dokonce o desetinu, ovoce se kupovalo za ceny o 6,4 % nižší. Připlatili jsme si pouze za méně významné druhy potravin, například za cukr, marmeládu, med, čokoládu, ale třeba i za ryby.

Nebýt zvýšení spotřebních daní z cigaret, ceny pro spotřebitele by klesly

S jistou mírou nadsázky se dá říct, že českou ekonomiku od deflace v 1. čtvrtletí 2015 zachránil tabák, přesněji řečeno vysoký nárůst cen tabáku (meziročně +5,5 %). Zatímco v lednu byly jeho ceny meziročně vyšší o 2,1 %, to znamená zhruba stejně jako v prosinci 2014, v únoru již o 6,1 % a v březnu dokonce o 8,4 %. Příčina růstu cen je nasnadě – zvýšila se spotřební daň z cigaret. S tím, jak byly zásoby cigaret se staršími kolký rozprodávány (směly se prodávat jen do konce února) a nahrazovány novými, narůstala logicky také jejich cena.

¹² Sezónně očištěno.



Ceny energií využívaných v domácnostech, které byly meziročně nižší v průběhu celého roku 2014, opět rostou

V každém měsíci roku 2014 byly ceny energií využívaných v domácnosti – tj. výdajů na elektrickou a tepelnou energii, plyn a ostatní paliva – nižší než ve stejném měsíci roku předchozího. S lednem 2015 tento fenomén ale skončil. Ceny energií v meziročním srovnání již o 1,3 % stouply, v únoru a v březnu byly vyšší o 1,5 %.

Nízká cena ropy na světovém trhu srazila zpracovatelský průmysl do deflace, ...

Zatímco v prvních třech čtvrtletích roku 2014 byly ceny v průmyslu meziročně nižší o 0,7 %, 0,2 % a 0,1 % a zdálo se, že deflace v průmyslu postupně vyprchává, v posledním kvartále se pokles cen prohloubil na -1,9 % a v 1. čtvrtletí 2015 dokonce na -3,3 %. Zvrat přinesla propadající se cena ropy na světovém trhu s komoditami, která s tím, jak byla vstřebávána tuzemským výrobním řetězcem, postupně „přiškrcovala“ cenovou dynamiku výrobců a v konečném důsledku srazila do deflace celý zpracovatelský průmysl (jestliže ještě ve 3. čtvrtletí 2014 ceny zpracovatelů narostly meziročně o 1,8 %, v posledním kvartále 2014 klesly o 0,5 % a v 1. čtvrtletí 2015 dokonce o 4,1 %).

...nejhlubší byla přitom patrná u producentů, kteří ropu přímo zpracovávají. Jednalo se o výrobce koksu a rafinovaných ropných produktů a producenty chemických látek a výrobků

Nákladový šok v podobě nižší ceny ropy zapůsobil téměř na všechny zpracovatele. Plyne to z cenové dynamiky v jednotlivých subsekcích zpracovatelského průmyslu dle členění CZ-CPA, ta se totiž mezi 4. čtvrtletím 2014 a 1. kvartálem 2015 navýšila jen v případě producentů základních farmaceutických výrobků (z +1,0 % na +1,6 %) a v případě producentů nábytku a ostatních výrobků zpracovatelského průmyslu (z +0,1 % na +1,8 %). Cenový vývoj v ostatních subsekcích se zhoršil, nejvýrazněji byly efekty nižších cen ropy patrné ovšem v těch, které se zpracováním ropy přímo zabývají. Jednalo se o výrobce koksu a rafinovaných ropných produktů (ve 4. čtvrtletí 2014 pokles cen o 11,3 %, v 1. čtvrtletí 2015 již o tři desetiny) a také o producenty chemických látek a výrobků (deflace prohloubila z -1,7 % na -15,9 %).

Meziroční pokles cen rostlinné výroby se prohloubil z -8,4 % v posledním čtvrtletí 2014 na -11,0 % v 1. kvartále 2015, v případě živočišné výroby z -2,3 % na -7,6 %

Ceny zemědělských výrobců klesly v 1. čtvrtletí 2015 v meziročním srovnání již téměř o desetinu (-9,3 %), přitom ještě v posledním kvartále loňského roku byly nižší o 5,8 %. Co se týče vývoje cen konkrétních zemědělských produktů, obiloviny v 1. kvartále 2015 v důsledku dobré loňské úrody a potažmo i sklizně zlevnily meziročně o 8,1 %, řepka o 2,3 %. Ceny zeleniny a zahradnických produktů se snížily o více než 10 %, v případě ovoce o více než 15 %. Brambory byly levnější dokonce zhruba o dvě pětiny. Z živočišné výroby se snížily výkupní ceny hospodářských zvířat (-6,2 %), především ale mléka (-10,5 %).

Ceny stavebních prací vzrostly v meziročním srovnání již počtvrté. Ceny budov byly vyšší o 0,9 %, inženýrských děl o 1,1 %

Ceny stavebních prací se zvyšují i nadále, jejich dynamika navíc pozvolna sílí. V 1. čtvrtletí 2015 byly v meziročním srovnání vyšší již o rovné 1 %, přitom mírně dynamičtěji rostly ceny inženýrských děl (+1,1 %) než bytových budov (+0,9 %) a nebytových budov (+0,9 %). Příznivě – z pozice růstu marží stavebních firem – vyzněl také fakt, že náklady stavební výroby se snížily o 0,2 %.

Pokles cen služeb pracovních agentur o 2,9 % meziročně zřejmě nebylo možné vysvětlit slabší poptávkou podniků po pracovnících, neboť tržby těchto agentur rostly i nadále

Meziroční přírůstek cen tržních služeb se zmenšil z +0,8 % ve 4. čtvrtletí 2014 na +0,3 % v 1. kvartále 2015. Slabší růst cen na začátku roku bylo možné z části vysvětlit nižšími cenami ropy, které se promítly do cen pozemní a potrubní dopravy (v posledním čtvrtletí 2014 +1,3 %, v 1. kvartále 2015 -0,3 %), především ale méně příznivým vývojem cen v segmentu podniků nabízejících odborné služby. V architektonických a inženýrských službách, informačních službách, právních a účetnických službách přešly ceny z růstu do poklesu, služby v oblasti programování a poradenství a služby související s pojištěním a penzijním financováním se na nižším přírůstku cen tržních služeb podílely menší dynamikou. Třetím dílkem do mozaiky – vysvětlujícím deflacii v segmentu tržních služeb – pak byl vývoj cen služeb v oblasti zaměstnání, to znamená služeb pracovních agentur. Jestliže v průběhu celého roku 2014 byly tyto ceny meziročně výrazně vyšší (v samotném 4. čtvrtletí o 4,7 %), v 1. čtvrtletí 2015 již o 2,9 % klesly.

Přestože koruna v meziročním srovnání oslabila vůči oběma hlavním světovým měnám, ze zahraničí byla v 1. čtvrtletí 2015 spolu se zbožím dovážena deflace, ...

Ceny dovozu zboží se v 1. čtvrtletí 2015 v meziročním srovnání snížily o 1,5 %, a to i přesto, že koruna oslabila vůči oběma hlavním světovým měnám (k euru o 0,7 %, k americkému dolaru dokonce o 22,5 %) a kurzový vývoj tak působil silně proinflačně. Deflace na straně dovozu zboží byla dána především nižšími cenami minerálních paliv (meziročně byly nižší o čtvrtinu), ale také poklesem cen ostatních surovin (-11,2 %), chemikálií (-2,7 %) a potravin a živých zvířat (-1,4 %). Nejvíce zastoupená komodita na straně dovozu zboží do ČR, tedy stroje a dopravní prostředky, podražily o 3,9 %, druhé nejvýznamnější zboží – tj. polotovary – o 1,5 %.

...pokles cen se ale nevyhnul ani straně vývozu

Pokles cen v meziročním srovnání se v 1. čtvrtletí 2015 nevyhnul ani straně vývozu (-0,5 %). Pramenil taktéž z nižších cen minerálních paliv (-13,5 %), chemikálií (-5,7 %), ostatních surovin (-5,6 %) a potravin a živých zvířat (-5,0 %), k deflaci navíc přispěl ale i pokles cen v málo významné třídě živočišných a rostlinných olejů (-4,8 %). Cenový růst v případě tří nejvýznamnějších tříd na straně vývozu sice setrval v pozitivních číslech, dosáhl ale jen do 1,0 % včetně – ceny strojů a dopravních prostředků meziročně stouply o 0,9 %, polotovarů o 1,0 %, ceny průmyslového spotřebního zboží byly vyšší o 0,6 %.

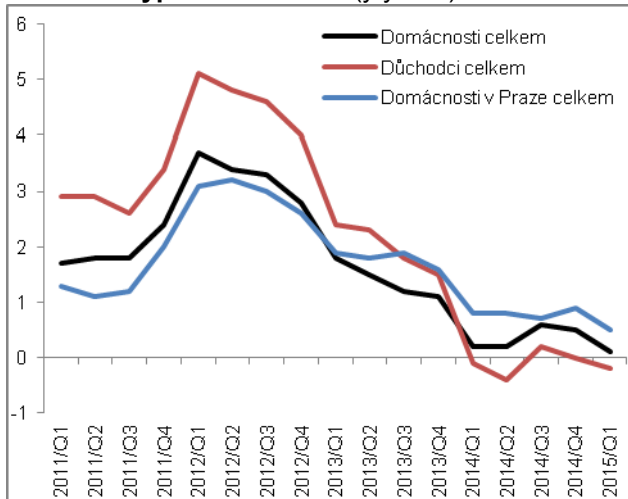
Směnné relace v zahraničním obchodě se zbožím se v 1. čtvrtletí 2015 meziročně zlepšily o 1,0 %, ...

Měličí meziroční pokles cen vývozu zboží v porovnání s cenami dovozu se promítnul do pozitivních směnných relací. Zlepšily se o 1,0 %, proti čtvrtletí předchozímu jejich hodnota mírně narostla (v posledním kvartále 2014 se směnné relace meziročně zlepšily o 0,9 %). Byly pozitivní již deváté čtvrtletí za sebou.

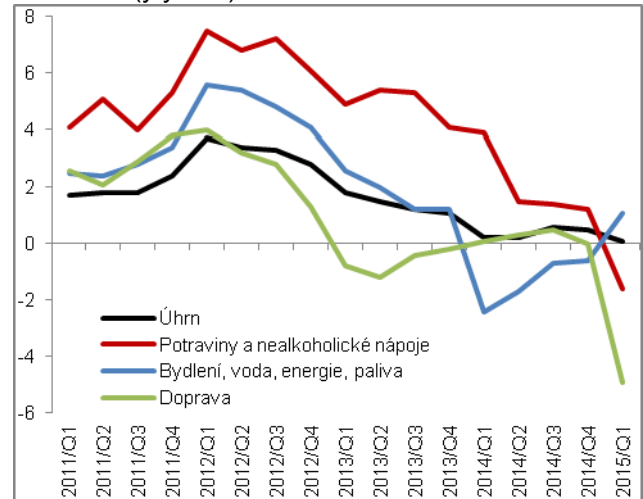
...a to zejména vlivem hlubšího poklesu cen dovozu minerálních paliv oproti snížení jejich cen na straně vývozu

Přestože z pohledu celkových směnných relací bylo možné vývoj cen v zahraničním obchodě se zbožím považovat za příznivý, co do počtu převážily ty třídy, ve kterých se směnné relace zhoršily. Zlepšily se totiž jen v případě minerálních paliv (+15,3 %), ostatních surovin (+6,3 %) a nápojů a tabáku (+3,9 %).

Graf č. 11 Růst spotřebitelských cen jednotlivých typů domácností (y/y v %)

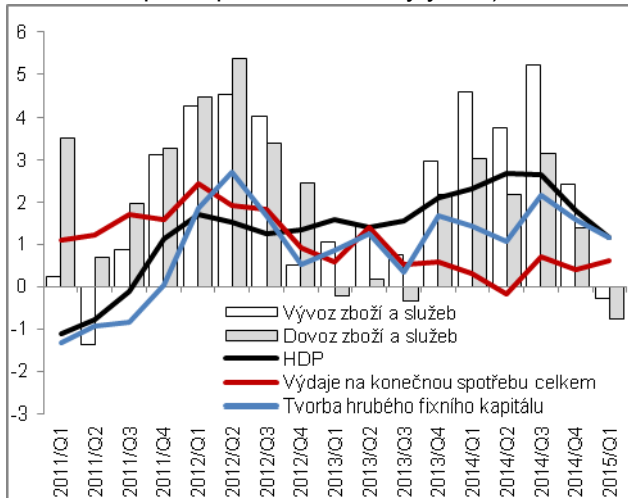


Graf č. 12 Růst cen ve vybraných oddílech CPI (y/y v %)

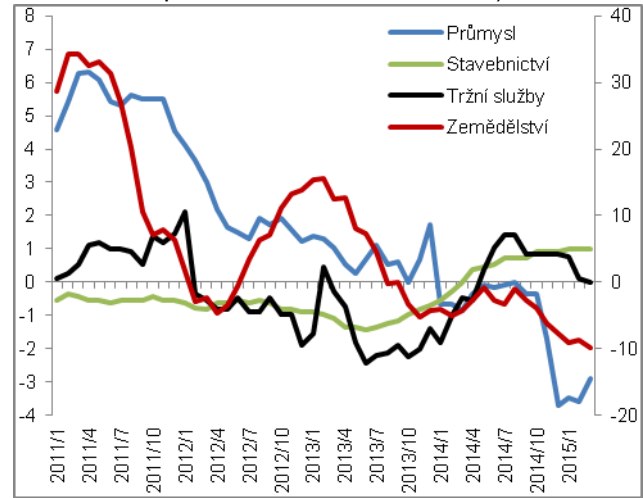


Zdroj: ČSÚ

Graf č. 13 Deflátory (očištěno od sezónnosti a vlivu počtu pracovních dní, y/y v %)



Graf č. 14 Ceny výrobců (y/y v %, ceny v zemědělství na pravé ose, ostatní na levé ose)



Zdroj: ČSÚ



6. Trh práce

Pozitivní trendy na trhu práce pokračovaly i v 1. čtvrtletí 2015

Přetrvávající a dobře ukotvený růst české ekonomiky se promítal do pozitivních změn na trhu práce i v 1. čtvrtletí 2015. Celková zaměstnanost se v meziročním srovnání opět zvýšila, počty osob hledajících práci naopak klesly a stejně tak jejich podíl na celkové pracovní síle. Mzdy se zvyšovaly i nadále, jejich přírůstky nicméně přetrvaly střídme.

„Nasávání pracovníků“ na trh práce nejsilnější od posledního čtvrtletí 2008

Růst celkové zaměstnanosti¹³ s příchodem roku 2015 zrychlil. Zatímco ve 3. čtvrtletí 2014 byly počty osob majících práci meziročně vyšší o 0,5 % a v posledním čtvrtletí 2014 o 0,8 %, v 1. kvartále letošního roku dokonce o 1,1 %. Posilování zaměstnanosti bylo nejsilnější od sklonku předkrizového roku 2008 a odehrávalo se především ve velkých odvětvích. Jednalo se o dynamicky rostoucí zpracovatelský průmysl (+24,9 tis. osob), odvětví s převahou veřejného sektoru (CZ-NACE O-Q, +16,3 tis. osob), ale také o shluk odvětví zahrnující obchod, dopravu, ubytování a pohostinství (+15,4 tis. osob). Nárůst počtu agenturních pracovníků výrazně ovlivnil výsledek za skupinu odvětví sdružující profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti (+5,8 tis. osob).

Navzdory ožívování stavebnictví a rostoucí zásobě práce se počty osob pracujících v tomto odvětví opět snížily

Navzdory pokračujícímu ožívování stavebnictví a rostoucí zásobě práce (především veřejných zakázek) se počet zaměstnaných osob v tomto odvětví dále snižoval. V 1. čtvrtletí 2015 pracovalo ve stavebnictví 414,2 tis. osob, o 9,1 tis. méně než ve stejném období roku 2014. Proti 3. čtvrtletí 2010, kdy stavebnictví dávalo práci 472,3 tis. osobám, se jeho zaměstnanost zmenšila již o osminu.

Objevují se náznaky, že sebezaměstnaní upouští od svých dosavadních činností a přesouvají se mezi klasické zaměstnance

Vyšší růst počtu zaměstnanců (+1,8 % meziročně) oproti celkové zaměstnanosti (+1,1 % meziročně) naznačuje, že sebezaměstnaní – ve kterých převažují malí živnostníci – upouští od svých dosavadních činností a začínají přecházet do zaměstnaneckých poměrů. Nabízí se v zásadě dvě vysvětlení tohoto jevu. Za prvé, pracovníci mohou využívat vyšší nabídky volných pracovních míst – která je s aktuálním růstem české ekonomiky spjata – a odcházet tzv. za lepším, to znamená za jistotou, kterou jim mohou zaměstnanecké poměry nabídnout, často ale i za vyššími výděly. Za druhé, může docházet také k tomu, že firmy s růstem ekonomiky a zlepšujícími se očekáváními přesouvají své pracovníky ze „švarc systému“ – do kterého je odsunuly v obdobích méně příznivých – zpět mezi klasické zaměstnance.

Vyšší meziroční růst počtu zaměstnanců než počtu odpracovaných hodin indikuje, že pracovní doba zaměstnanců se zkrátila

V úhrnu za celý rok 2014 stoupl počet zaměstnanců (+0,2 %) méně dynamicky než počet odpracovaných hodin (+0,5 %). V 1. čtvrtletí 2015 došlo k opaku. Počet zaměstnanců se meziročně zvýšil o 1,8 %, počet odpracovaných hodin ale jen o 0,5 %. Tato změna indikuje, že jestliže ještě v roce 2014 byli zaměstnavatelé opatrní a nárůst odbytu se snažili spíše než přijímáním nových zaměstnanců vykryt delší pracovní dobou těch stávajících (to znamená skrze přesčasy), v 1. čtvrtletí 2015 tomu už tak nebylo. Meziroční nárůst počtu zaměstnanců byl nejsilnější od posledního čtvrtletí 2008, pracovní doba zaměstnanců se zkrátila.

Meziroční nárůst hodinové produktivity práce nejvyšší za poslední čtyři a čtvrt roku

Silný nárůst hrubé přidané hodnoty v 1. čtvrtletí 2015 (v meziročním srovnání +3,8 % reálně), doprovázený mírným poklesem celkového počtu odpracovaných hodin (-0,2 %), se promítnul do rapidního růstu produktivity práce (+4,0 %). Produktivnější než před rokem byli pracovníci ve všech hlavních skupinách odvětví české ekonomiky s výjimkou tzv. ostatních činností (-1,2 %). Produktivita práce ve zpracovatelském průmyslu narostla o 5,4 %, ve shluku odvětví zahrnující obchod, dopravu, ubytování a pohostinství stoupla o 2,8 %.

Je zájem především o manuálně pracující zaměstnance

Růst české ekonomiky je doprovázen tvorbou nových pracovních míst, která se i přes nárůst zaměstnanosti promítá také do zvyšujících se počtů neobsazených pozic. K poslednímu březnu 2015 bylo dle údajů MPSV k dispozici již 76,1 tis. volných pracovních míst, téměř dvojnásobný počet oproti březnu 2014 a nejvyšší od prosince 2008. Nejvíce jich bylo v Praze (10,4 tis.) a ve Středočeském kraji (9,9 tis.), vysoký počet volných pracovních míst evidoval ovšem také Moravskoslezský kraj (7,4 tis.) a Jihomoravský kraj (6,8 tis.). Největší zájem byl o

¹³ Údaje národních účtů, očištěno od sezónnosti – pokud není uvedeno jinak.

řemeslníky a opraváře (15,8 tis. volných pracovních míst), pomocné a nekvalifikované pracovníky (14,5 tis.), pracovníky obsluhující stroje a zařízení, montéry (14,2 tis.) a o zaměstnance do služeb a prodeje (12,4 tis.). Podle vzdělanostní struktury šlo především o pracovníky se středním odborným vzděláním s výučním listem (28,5 tis.) a základním vzděláním (24,9 tis.).

Strukturální nerovnováha mezi obecnou mírou nezaměstnanosti mužů a žen přetrvává

Obecná míra nezaměstnanosti ve věkové kategorii 15-64 let, očištěná od sezónních vlivů, se v březnu 2015 rovnala 6,0 %. Přestože v meziročním srovnání byla nižší 0,7 pb., z vývoje v posledních měsících bylo možné soudit, že již stagnovala. V případě mužů míra nezaměstnanosti poklesla z 5,6 % v březnu 2014 na 5,1 % v březnu 2015, v případě žen se snížila významněji (z 8,0 % na 7,0 %), v porovnání s mírou nezaměstnanosti mužů nicméně stále setrvala vyšší zhruba o 2 pb. Ani aktuální růst české ekonomiky značnou disproporcii mezi mírou nezaměstnanosti mužů a žen nezmenšil.

Poměr nezaměstnaných k celkové pracovní síle v ČR třetí nejvyšší ze zemí Evropské unie

Počet nezaměstnaných v relaci k celkové pracovní síle byl tuzemsku v 1. čtvrtletí 2015 v porovnání s průměrem za hospodářský prostor Evropské unie nízký. Zatímco v České republice se obecná míra nezaměstnanosti osob ve věku 15-74 let (sezónně očištěno) rovnala 5,8 %, v EU jako celku hledalo práci 9,8 % z celkového součtu zaměstnaných a nezaměstnaných. Nižší míru nezaměstnanosti než Česko evidovalo z členských zemí dle dostupných údajů jen Lucembursko (5,7 %), Rakousko (5,5 %) a Německo (4,8 %).

Mzdová dynamika zůstává v kontextu rychlého růstu ekonomiky střídá, ...

Průměrná hrubá měsíční mzda na přepočtené počty zaměstnanců dosáhla v 1. čtvrtletí letošního roku 25 306 korun. Meziročně se zvýšila o 2,2 % nominálně, zhruba stejně, jako tomu bylo v úhrnu za celý rok 2014. Mzdový růst tak setrval poměrně nízký. V samotné podnikatelské sféře mzdy stouply o 2,1 %, v nepodnikatelské – především vlivem skokového zvýšení platů státních zaměstnanců v listopadu 2014 – o něco dynamičtěji (+2,9 %).

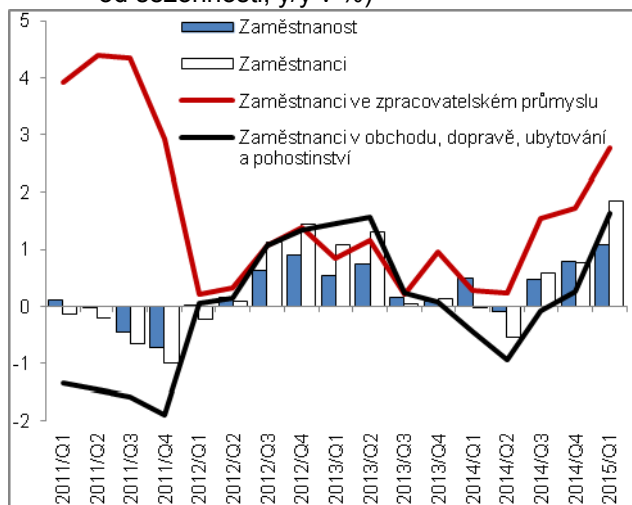
... pozitivem nicméně bylo, že na vyšší mzdy dosáhli nejen vysokopříjmoví zaměstnanci, ale také zaměstnanci s nižšími příjmy

Mzdový medián, tzn. výdělek prostředního zaměstnance, se v 1. čtvrtletí navýšil o 2,1 % meziročně, tedy téměř ve stejném rozsahu, jako vzrostla průměrná (+2,2 %). Z toho lze soudit, že růst mezd se netýkal jen vysokopříjmových zaměstnanců, ale také zaměstnanců s nižšími příjmy. Svým dílem tomu zřejmě napomohlo i lednové navýšení minimální mzdy z 8 500 korun na 9 200 korun.

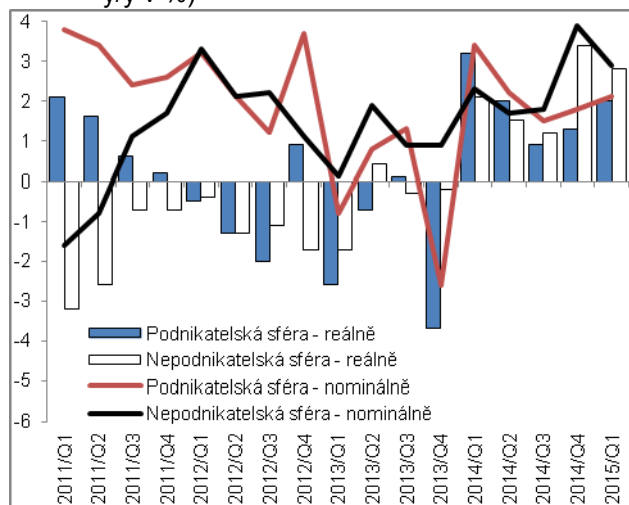
Nízkoinflační prostředí zdrojem růstu kupní síly zaměstnanců

Kupní síla zaměstnanců se i přes relativně nízký růst mezd zvýšila. Reálně průměrná mzda v 1. čtvrtletí stoupla meziročně o 2,1 %, zvýšila se přitom ve všech odvětvích ekonomiky s výjimkou peněžnictví a pojišťovnictví, dále těžby a dobývání, energetiky a shluku odvětví informačních a komunikačních činností. Příčinou růstu kupní síly zaměstnanců byla velmi nízká míra inflace (+0,1 %).

Graf č. 15 **Počty zaměstnaných osob a zaměstnanců** (údaje národních účtů, očištěno od sezónnosti, y/y v %)



Graf č. 16 **Průměrná hrubá měsíční mzda nominálně a reálně** (na přepočtené počty zaměstnanců, y/y v %)



Zdroj: ČSÚ



7. Měnové podmínky

Pozitivní vliv na růst české ekonomiky měla z pohledu měnových podmínek stále úroveň směnného kurzu koruny ovlivněného měnovou intervencí ČNB a zčásti i přetrvávající velmi nízké základní úrokové sazby

Dále se rozevřely nůžky mezi objemem netermínovaných vkladů domácností a firem a vkladů termínovaných

Dluh vládě významně narostl,...

... zrychlilo poněkud i tempo úvěrování firem...

... a dynamika zadlužování domácností byla skromnější ve srovnání s oživováním korporátních úvěrů; meziročně dále oslabila, ale půjčky na bydlení rostou, a to i úvěry poskytované domácnostem od stavebních spořitelů

Na spotřebu si lidé prakticky přestali půjčovat, své potřeby zřejmě uspokojují z větší části z předchozích úspor a letošního růstu příjmů

Zásoba peněz v české ekonomice se podle agregátu M2 v 1. čtvrtletí 2015 zvětšila meziročně o 4,6 % a dosáhla téměř 3,5 bil. korun (3 422,8 miliard). Proti stejnému čtvrtletí roku 2014, kdy peněžní zásoba stoupla meziročně o 5,1 %, sice její tempo poněkud zpomalilo, proti závěru roku (+4,6 %) ale zůstalo stejné.

Velmi nízká úroveň základních úrokových sazeb v ekonomice zůstává obecně stimulem pro hospodářskou expanzi, i když dosavadní nárůst firemních úvěrů tomuto významnému podnětu stále příliš neodpovídá. Tempo nominálního HDP (+5,4 % meziročně za 1. čtvrtletí 2015) však přírůstek měnové zásoby překonalo. Zrychlila tak peněžní obrátka.

Růst peněžní zásoby táhla dynamika domácích úvěrů, především však úvěrů vládním institucím spíše než úvěrů domácnostem a firmám. Na straně pasiv rostly především netermínované vklady, dvojciferným tempem jak u domácností, tak u firem. Naopak zůstatky termínovaných depozit i vkladů s výpovědní lhůtou domácností i firem meziročně opět významně poklesly.

Pro 1. čtvrtletí 2015 je charakteristický výrazný přírůstek čistého úvěru vládnímu sektoru (vč. cenných papírů), v tempu patrném naposledy v roce 2011. Čistý úvěr centrální vládě se zvýšil meziročně o 46 %, ovšem významnou roli lze připsat předchozí srovnávací základně (celkový čistý úvěr vládním institucím ČR vč. cenných papírů koncem 1. čtvrtletí 2014 meziročně o více než desetinu klesl a výrazně níž byl i v dubnu a květnu toho roku). I když co do své výše je úvěr vládnímu sektoru jen necelou pětinou úhrnu úvěrů firem a domácností, přesto stačila jeho změna - narostl meziročně o 173 mld., především vlivem úvěru centrální vládě (+176 mld. korun) - významně ovlivnit dynamiku domácích úvěrů. Ty stouply meziročně o 10,8 %, zatímco ve stejném období 2014 jen o 1,5 %.

Ve srovnání s vysokou meziroční dynamikou úvěrů vládnímu sektoru se přírůstek úvěrů firmám jeví nižší (+5,5 % koncem března 2015), ovšem před rokem jejich objem prakticky jen stagnoval (+0,9 %). Je tak možné soudit, že po relativně dlouhé době nízké potřeby firem přijímat nové úvěry už stávající ekonomická expanze tuto potřebu zvýšila. Stále však platí, že velmi vysoké růsty firemních zisků jsou „polštářem“ pro jejich investiční možnosti, který potlačuje úvěrovou expanzi, jež by za jiných okolností byla s tak silným růstem hospodářství české ekonomiky v 1. čtvrtletí 2015 s největší pravděpodobností spojena.

Úvěry domácnostem byly v závěru 1. čtvrtletí 2015 meziročně výš jen o 3 %, zatímco ve stejném období 2014 o 4 %. Je však patrné, že od listopadu 2014 (+1,9 %) jejich tempo každý měsíc mírně ožívá (v dubnu 2015 +3,1 %).

Z údajů statistiky obchodních bank vyplývá, že růst úvěrů domácnostem ovlivňují především půjčky obyvatelstvu na bydlení – objem hypotečních úvěrů činil na konci 1. čtvrtletí 806,4 mld. korun a proti stejnému období 2014 byl o 6,2 % vyšší. Ožily však po velmi dlouhém čase i úvěry od stavebních spořitelů, a to zejména úvěry překlenovací. Jejich přírůstky byly vidět zhruba od poloviny loňského roku a koncem března 2015 narostly meziročně o 4,1 %. Předtím jejich stavy po celé čtyři roky neustále klesaly. Zlepšení je však patrné i v čerpání řádných úvěrů od stavebních spořitelů, ovšem jen ve zmírnění meziročních poklesů (-9,3 % koncem 1. čtvrtletí 2015 po -12,1 % ve stejném období 2014).

Ukazuje se tak, že úvěry na bydlení začínají zřejmě čerpat i domácnosti s nižší bonitou, jak tomu zpravidla bývá u klientů stavebních spořitelů.

Opačně se ve srovnání s úvěry domácnostem na bydlení i nadále vyvíjejí úvěry na spotřebu. Pokles jejich stavů u bank, ale i nebankovních zprostředkovatelů, neindikuje ani tak fakt, že by se tento typ úvěrování přesouval do sféry „černých půjček“. Spíše lze soudit, že lidé právě na zboží pořizované z těchto typů půjček (tj. zpravidla krátkodobých, poskytovaných v nižších částkách) využívají peníze naspořené v předchozím období, resp. peníze ze svých narůstajících příjmů plynoucí ze zlepšeného trhu práce a zvyšování mezd.

Méně táhnou kreditní karty, nižší jsou i stavy samotných spotřebitelských úvěrů

Od března 2014 do března 2015 klesaly stavy bankovních úvěrů domácnostem určené na spotřebu každý měsíc meziročně v průměru o 0,5 %. V závěru 1. čtvrtletí 2015 byly nižší o 1,2 % a dosahovaly 191,6 mld. korun. Největší měrou redukuje výši svých úvěrových zůstatků lidé na kartových účtech (-8,6 % meziročně), a zčásti je nahrazují čerpáním povolených debetů na svých žirových účtech (+5,2 % meziročně). Projevil se tak zřejmě efekt částečné úpravy (snížení) úrokových sazeb některých bank a lidé tak využívají spíše tento typ úvěru než velmi drahé kreditní karty. Největší část úvěrů obyvatelstvu na spotřebu (157,7 mld. korun), tj. více než tři čtvrtiny jejich objemu, tvoří samotné spotřebitelské úvěry, jejichž stavy však rovněž meziročně poklesly (-0,6 %).

Klesají i úvěry domácnostem od nebankovních zprostředkovatelů s výjimkou finančního leasingu....

Alternativu ke spotřebním úvěrům od bank představují pro obyvatelstvo půjčky od nebankovních zprostředkovatelů aktiv, tj. společností splátkového prodeje a leasingových společností. I u nich si však v úhrnu lidé nové úvěry neberou a soustřeďují se především na splácení svých závazků.

Těmto nebankovním zprostředkovatelům dlužily domácnosti v úvěrech na spotřebu v závěru 1. čtvrtletí 2015 celkem 73,6 mld. korun, což bylo nejméně od doby, kdy je tato statistika sledována (tj. od roku 2006). Proti stejnému období roku 2014 pak dlužily méně o 3 %. Nejvíce si domácnosti půjčovaly od nebankovních společností v roce 2009, kdy jim dlužily celkem 148 mld. korun. Tehdy byly ale významně využívány služby leasingových společností (v té době totiž platila protikrizová opatření umožňující živnostníkům z řad domácností zrychlené odpisy na pořizované vozy, což výrazně zvyšovalo jejich nákupy).

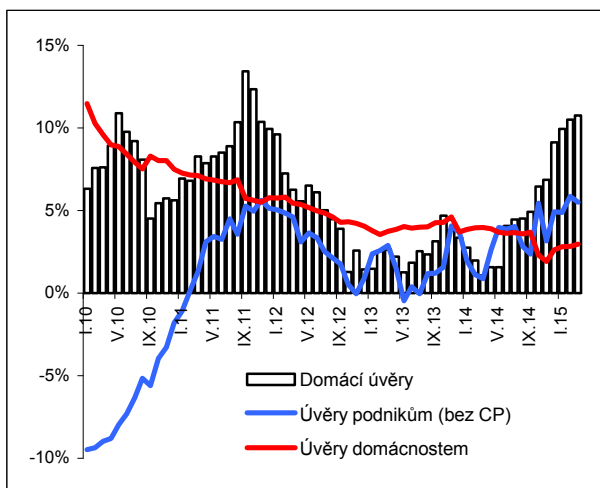
... jemuž pomohlo oživení ekonomiky

I nyní oživení české ekonomiky napomáhá nákupům motorových vozidel i jejich financování prostřednictvím leasingových společností - samotné domácnosti ho v 1. čtvrtletí využívaly co do objemu „půjčené“ částky na 1-5 let meziročně podstatně intenzivněji (hodnota leasingu stoupla o 5,8 % na 12,5 mld. korun proti -9,5 % v 1. čtvrtletí 2014), leasingové obchody se splatností do roka byly vyšší o 41 % a dosáhly 8,2 mld. korun.

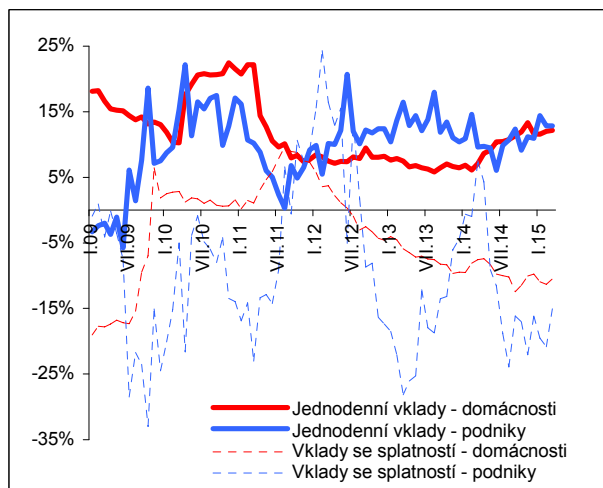
Úrokové sazby jsou nemotivující a část úspor obyvatelstva se přesouvá do investičních produktů

Úroveň depozitních úrokových sazeb demotivovala střadatele i nadále. Z vkladů se splatností vybraly domácnosti téměř 37 mld., z vkladů s výpovědní lhůtou pak skoro 28 mld. korun za období od konce března 2014 do konce března 2015. Ve snaze o vyšší zhodnocení svých peněz nakupovali lidé více podílové listy a jejich majetek v nich spolu se zhodnocením na kapitálových trzích tak stoupl koncem března na 278 mld. korun, což byl o 70 mld. více než před rokem.

Graf č. 17 Dynamika úvěrů (y/y v %)



Graf č. 18 Vklady domácností a firem (y/y v %)



Zdroj: ČNB



8. Státní rozpočet

Přebytek hospodaření států se meziročně ztenčil o více než polovinu, přesto šlo o druhý nejlepší výsledek v historii samostatné ČR

Výsledky hospodaření státu v 1. čtvrtletí 2015 byly ovlivněny silným hospodářským růstem, postupným odklonem od dřívějších restriktivních výdajových opatření, jakož i nebývale intenzivním čerpáním prostředků z rozpočtu EU (v souvislosti s končícím programovacím obdobím). Státní rozpočet (SR) dosáhl (dle pokladního plnění) přebytku 19,9 mld. korun¹⁴, v kladných číslech skončil v prvních třech měsících roku již potřetí v řadě. Saldo SR (tvořící klíčovou složku přebytku či deficitu sektoru vládních institucí) činilo v poměru k nominálnímu HDP +1,9 % (loni +4,4 %).

Nepříznivé meziroční srovnání příjmů ovlivněno vyšší loňskou základnou taženou výběrem nepřímých daní i mimořádnými příjmy

O meziročně nižší přebytek hospodaření SR se přičinily jak svižný růst výdajů (+5 %), tak i příjmy, které naopak zaostaly vlivem vysoké meziroční základny¹⁵ za rozpočtovým očekáváním i loňskou skutečností (-3 %). SR získal méně především na spotřební dani z tabákových výrobků (-13,1 mld. korun), DPH (-8,6 mld. korun) a na nedaňových příjmech (-8,7 mld. korun). Tyto výpadky stačily jen zčásti tlumit silící příjmy z rozpočtu EU a vyšší výběr pojistného na sociální zabezpečení.

Celostátní výběr DPH lze v prvních dvou měsících roku s loňskou úrovní jen obtížně srovnávat. Za prvních pět měsíců byl stále meziročně slabší (o 7,4 %), předloňskou výši ale již o necelé 1 % překonal

Navzdory méně příznivému meziročnímu vývoji zůstala nejvýznamnějším daňovým příjmem DPH. Proti nestandardně vysoké loňské základně zaostal celostátní výběr o sedminu (zároveň zůstal těsně pod úrovní z 1. čtvrtletí 2012). Na inkaso působily negativně i klesající ceny PHM, z menší části i zavedení druhé snížené sazby DPH (léky, knihy). V opačném směru by mělo působit oživování ekonomiky vyjádřené i růstem výdajů na konečnou spotřebu (+2,6 % meziročně). Od března do května již celostátní inkaso DPH meziročně mírně posilovalo (v úhrnu o 4,1 mld. korun).

Celkové inkaso spotřebních daní táhly dolů nižší výběry daní z tabákových výrobků (kde silný efekt loňského předzásobení zastínil vliv opětovného navýšení sazeb)

Z váhově dominantní položky spotřebních daní – z minerálních olejů získal stát meziročně o 2,4 % více. Příznivé ceny PHM stimulovaly poptávku (vč. zahraničních přepravců), k rozvoji dopravy přispěl i zrychlující růst ekonomiky. U výběru daně z tabákových výrobků zatím efekt enormního loňského předzásobení stále zastíňuje vliv opětovného zvýšení sazeb (na konci roku 2014). Stát tak v 1. čtvrtletí nezískal meziročně ani polovinu loňského inkasa, na konci května se propad letošního výběru zmírnil na 30 % (resp. 7,8 mld. korun). Výběr spotřební daně z lihu či piva zůstal bez významnějších změn, naopak význam odvodů z elektřiny ze slunečního záření pro SR v posledních letech stále klesá.

Nejrychlejší meziroční růst korporátních daní za posledních sedm let

Díky zlepšené ekonomické situaci firem pokračoval loňský růst celostátního výběru korporátních daní (+7,3 %), jenž byl v rámci 1. čtvrtletí nejvyšší po roce 2008. Naopak střídmý byl zatím výběr daně z příjmů fyzických osob (DPFO) ze závislé činnosti (+1,7 %), přesto i tak překonal loňskou dynamikou (+0,8 %). Do růstových temp inkasa se promítají jak dosud velmi umírněný růst mezd (navzdory významnému zvyšování zaměstnanosti i počtu volných pracovních míst), tak postupně i legislativní vlivy (navrácení základní slevy na dani pro pracující důchodce, zvýšení slevy na druhé a třetí dítě). Přesto se celostátní výběr daní od zaměstnanců za první letošní čtvrtletí nacházel o 8 % nad úrovní počátku konjunkturního roku 2008, naopak u korporací byl stále o sedminu nižší (vedle dopadů recese na zisky firem byl tlumen i opakovaným snižováním daňové sazby). Výběr DPFO placené na základě příznání zůstává pod loňskou úrovní (což platilo i po tradičních dubnových vratkách daně), mj. i vlivem znovu zavedení slevy na pracující důchodce. Vyšší meziroční plnění v daňové oblasti zaznamenaly v 1. čtvrtletí jen spotřební daně z minerálních olejů, daně příjmu od zaměstnanců a z menších položek pak majetkové daně a správní poplatky.

Daně od zaměstnanců drží na uzdě dosud umírněný růst mezd navzdory stále se zlepšující situaci na trhu práce

DPFO placené na základě příznání zůstávají v poklesu i za rozpočtovým očekáváním, zčásti vlivem legislativních úprav

Uvolnění dřívějších restriktivních opatření společně s vyšší potřebou kofinancování na konci

Celkové výdaje SR, po stagnaci v předchozích třech letech, vzrostly v 1. čtvrtletí o 5 %, nejvíce od roku 2010. Ze dvou třetin k tomu přispěly vyšší běžné výdaje (+9 mld. korun), z třetiny investice. Klíčová část výdajů – na sociální dávky se oproti všem

¹⁴ Za prvních pět měsíců roku 2015 hospodařil SR se schodkem 22,1 mld. korun, třetím nejnižším od roku 2001.

¹⁵ Za vyšší základnou loňského 1. čtvrtletí stojí jak mimořádné příjmy (aukce kmitočtů pro rychlé mobilní sítě za 8,5 mld. korun), tak i výběr nepřímých daní. U spotřební daně z tabákových výrobků souviselo vyšší loňské inkaso s intenzivním předzásobením obchodníků na konci roku 2013 z důvodu následného zvýšení sazeb. K 1.12.2014 došlo k dalšímu navýšení sazeb spotřební daně u tabákových výrobků, doplněné ale navíc i regulací předzásobení. Vyšší základna u DPH souvisela s dočasným zadržením výplaty části nadměrných odpočtů na počátku roku (ve výši 8,4 mld. korun) u neusazených plátců DPH.

programovací období přispěly k nejrychlejšímu růstu celkových výdajů SR po roce 2010

Snižování deficitu důchodového účtu pokračovalo vlivem silného růstu výběru pojistného

Ostatní sociální dávky (bez důchodů) byly meziročně o 2,1 % vyšší vlivem růstu všech dávek nemocenského pojištění i dávek sociální péče

Poprvé po čtyřech letech obrat v investicích - vlivem nebyvalé intenzivního dočerpávání prostředků z EU

Výdaje na platy státních zaměstnanců poprvé překonaly úroveň v let 2009-2010

Již téměř dva pokračuje stabilizace výše státního dluhu, výpůjční potřeba státu se soustřeďuje na domácí trh

výdajům meziročně zvýšila pouze polovičním tempem. Podíl sociálních dávek na všech výdajích SR činil 40,4 % (v roce 2012 pak 42 %). Více než tři čtvrtiny výdajů sociálních dávek směřovaly na důchody, na jejichž objem měl vliv opětovný přechod na dřívější plnou valorizaci důchodů, zčásti i mezigenerační obměna důchodců (jejich počty byly posledních třech letech stabilizované, podobně jako podíly trvale krácených starobních důchodů – ty tvořily v 1. čtvrtletí 2015 téměř třetinu ze všech nově přiznaných starobních důchodů). Ačkoliv meziroční dynamika výdajů na důchody (+2,8 %) byla letos nejvyšší za poslední čtyři roky, deficit salda důchodového účtu (jako rozdíl mezi příjmy a výdaji na důchody ze SR) se vlivem dynamického růstu výběru pojistného (+4,7 %, nejvyššího po roce 2008) nadále snižoval.

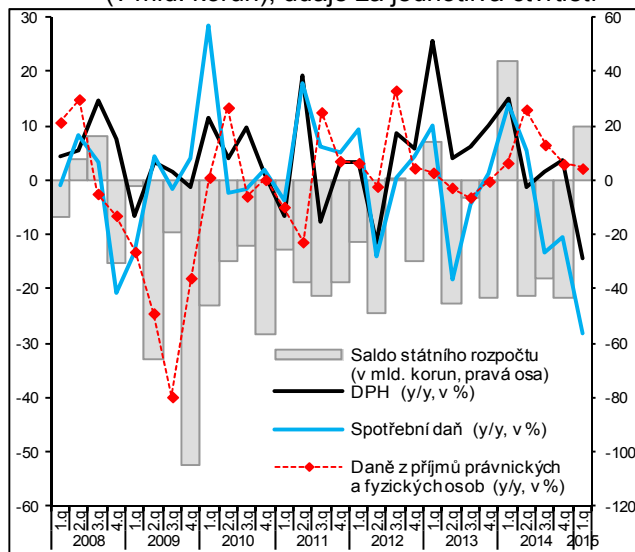
U ostatních sociálních dávek vydal stát meziročně více na dávky nemocenského pojištění (+13,6 %), vlivem legislativních úprav (opětovně vyplácení nemocenské již od 15 dne) i růstu pracovní neschopnosti. Mírně vzrostly i dávky sociální péče vlivem vyšších příspěvků na péči i dávek pro zdravotně postižené, naopak dříve silně rostoucí doplátky na bydlení v 1. čtvrtletí stagnovaly. Stát naopak mírně ušetřil na státní sociální podpoře (kde rostly jen příspěvky na bydlení, porodné a dávky pěstounům) a na nezaměstnaných (při meziročně o sedminu nižším počtu registrovaných uchazečů a zároveň nižším podílu uchazečů s nárokem na podporu).

Po čtyřech letech se zastavil soustavný pokles kapitálových výdajů, když v 1. čtvrtletí 2015 meziročně vzrostl o třetinu (za prvních pět měsíců o 55 %). Více než 80 % výdajů tvoří kofinancování projektů s EU (především ROP a OP Podnikání a inovace). Investice tvořily 6,7 % všech výdajů SR, v letech 2008-2010 ale 11,6 %. Čerpání z evropských fondů se projevuje mj. i v plánovaném i realizovaném posílení výdajů státu na aktivní politiku zaměstnanosti. Celkové příjmy státu z rozpočtu EU dosáhly v 1. čtvrtletí historických 66 mld. korun (meziročně o 28 % více).

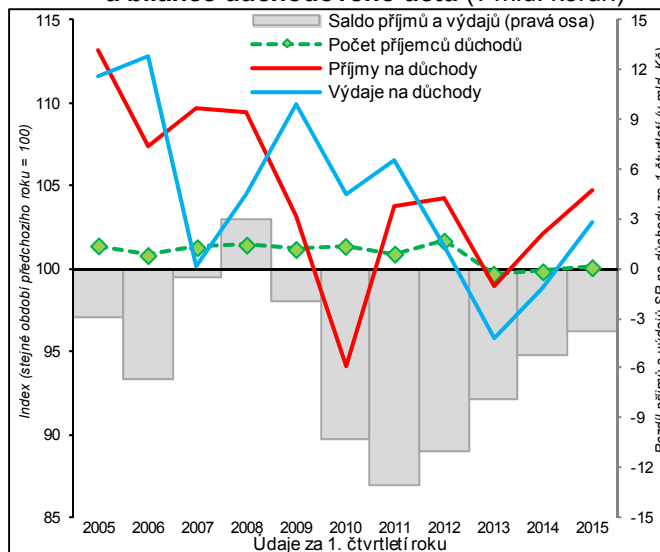
Uvolnění dřívějších restriktivních opatření se promítlo mj. i nárůstem výdajů na platy státních zaměstnanců (+6,7 %) i vyššími transfery územním rozpočtům (např. na platy učitelů). Stát naopak ušetřil na výdajích na státní dluh či odvodech do rozpočtu EU.

Dlouhodobý růst celkového státního dluhu se v 1.pololetí 2013 zastavil, dluh od té doby fakticky stagnuje. Na konci 1. čtvrtletí 2015 dosahoval 1 663 mld. korun, při minimálním pohybu ve vnější i vnitřním dluhu od počátku roku. V meziročním pohledu se celkový dluh snížil o 20 mld. korun. Přispěla k tomu významná redukce vnějšího dluhu (-24 %), když stát svoje nové výpůjčky realizoval prioritně na domácím trhu. Vnější dluh se na celkovém státním dluhu podílel necelými 18 %, což bylo nejméně od počátku roku 2008.

Graf č. 19 **Celostátní inkasa daňových příjmů (y/y, v %) a vývoj salda státního rozpočtu (v mld. korun), údaje za jednotlivá čtvrtletí**



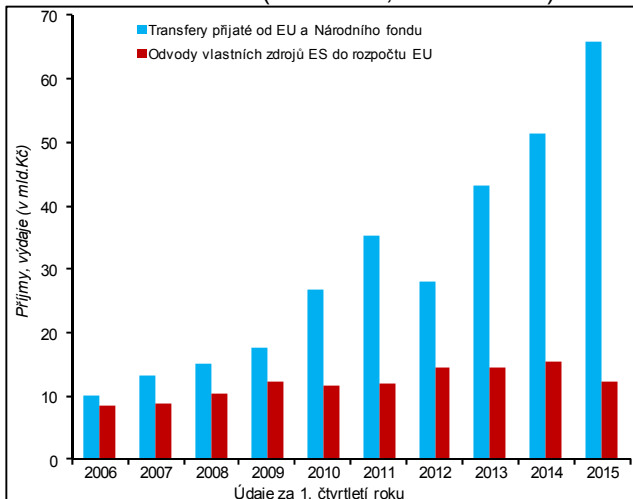
Graf č. 20 **Počet příjemců důchodů, příjmy a výdaje na důchody ze státního rozpočtu (y/y, v %) a bilance důchodového účtu (v mld. korun)**



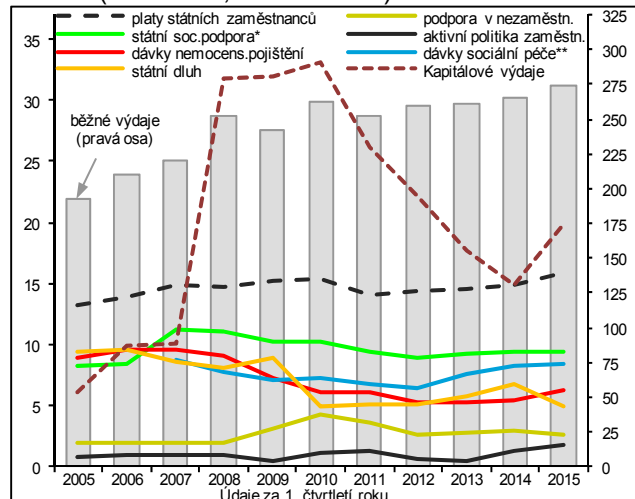
Pramen: MF ČR, ČSSZ



Graf č. 21. Příjmy a výdaje státního rozpočtu ČR ve vztahu k EU (1. čtvrtletí, v mld. korun)



Graf č. 22. Vybrané výdaje státního rozpočtu (1. čtvrtletí, v mld. korun)



*vč. dávek péčovské péče
 **dávkami pomoci v hmotné nouzi, dávkami osobám se zdravotním postižením, příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách
 Pramen: MF ČR

Zdroje dat v celé analýze: ČSÚ, MF ČR, ČNB, ČSSZ, Eurostat, propočty ČSÚ.

Poslední informace ze zdrojů ČSÚ a ČNB uváděné v této zprávě pocházejí z 12. června 2015.